

Elsőrangú hazai gyártmány.

Gőzcseplők

Pontos cím:

ELSŐ MAGYAR

GAZDASÁGI GÉPGYÁR

RESZVÉNY-TÁRSULAT

BUDAPEST.

Magyarország legnagyobb és egyedüli gazdasági gépgyára

mely a gazdálkodáshoz szükséges

összes

gazdasági gépeket gyártja.

Rendelések megtétele előtt kérjük minden szakbavagó kérdéssel bizalommal hozzájuk fordulni.

Részletes árjegyzékkel és szakszerű felvilágosítással díjmentesen szolgálunk.

Szeceksavagók. Horzsolók.

Palais hajifjító

használatával a megőszült haj eredeti színét nyeri vissza. A fejbőrt nem festi, a ruhamezőt nem fagy, többi előnye, hogy a hajutókat erősíti és hogy teljesen ártalmatlan. Egy üveg ára 1 frt. Főraktár Budapesten: Petri Ottó gyógyszerárban, I. Ártilla-körút 47. Kaplat: Váci-körút 65. sz., Nádasz-utca 3. sz. Király-utca 36. szám alatti gyógyszerárban is. 8045

KIRÁLYNŐ-ARCZCRÉME,

legjobbnek ismert arczszépítő a világon.

Ezen arczcrème a legrovidebb idő alatt ellávoit az arczról minden bőrtisztításhoz, n. m. sepele, pórszenn, szőrtelen stb. a szűk pórhétre és údvész teszi. Teljesen ártalmatlan. Egy üveg 70 kr., Királynő-arczcrème szappan 1 drb 50 kr. — Királynő-hőgygyor fehér, rózsás és crème szamban 1 doboz 70 kr. Szétküldési díj: 721. Főraktár: Temesváry József

Ángyal-gyógyszerárban Zombor, Jókai-tér 2. Budapest Török József gyógyszerárban, Király-utca 12. sz.

Vérszegények és lábbadozók

Serravallo Chinabort vassal lgyanak 1/2 liter ára 1 frt 20 kr. 1/2 liter ára 2 frt 20 kr.

Készítő Serravallo gyógyszerész Triestben. Pompás ízű, a miert a gyermekek is igen szivesen isszák. Sokszor kitüntették. Minden gyógyszerárban kapni.

6 arany, 18 ezüst érem, 30 dísz- és előismerő oklevél.

Kwizda-féle

Restitutionsfluid

cs. és kir. szab. mosóvíz lovaknak.

Egy üveg ára 1 frt 40 kr. 35 év óta használják udvari istállóknak, nagyobb katonai és polgári istállóknak, nagyobb megerőltetések előtt erősítőszert, ilyenek után az erő visszaszerzésére; továbbá rándulásoknál, az izmok meredtsége esetében stb. a lovakat a trainingben erősítőszerekre készíti. Valódi minőségben csak fent látható védjegygyel ellátva kapható Ausztria és Magyarország összes gyógyszerárában és drogeriáiban. Főraktár: Kwizda Ferenc János.

cs. és kir. o. m., román kir. és bolg. fejed. udv. szállító, ker. gyógyszerárban. 7040 Korneuburgban, Bécs mellett.

„A világ legjobb sámfája“ FÖLDVÁRY IMRE

Érői divat és fehérmű raktárban. párja frt 1.50 Budapest, IV., Koronahéreg-utca 11. sz. és VIII., Kerepesi-út 9. 7797 Férői ingek, Jäger-árak, vadász és sport-ozkikkék dús választékban kaphatók. Kertyük és Nyakkendők.

Wachtl és Társa IV., Régi-posta-utca 4 Egy a legszébb ajándék a Passepapouts és Rámák a legjutányosabb árakon. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

A női szépség emelése, tökéletesítése és fenntartására legkiválóbb, teljesen ártalmatlan, vegyíztára és zicmentes készítmény a Margit Crème Róvid idő alatt szüntet sepele, májfoltot, pattanást, bőrtakát (mitesser) és minden más bőrbajt. Kisimítja a ráncokat és himűbőlyeket, még koros egyéneknek is ide bájos arczszínt kölcsönöz. Ára 50 kr., nagy 1 forint. Margit hőgygyor 60 kr., 3 színben. Margit szappan 35 kr. Margit fogpáp (Zahapasta) 50 kr. Készítő FÖLDES gyógyszerár, Aradon Deák Ferencz-utca 11. sz. Főraktár: Török József gyógyszerár, Budapest, Király-utca 12.

MINDENÜTT KAPHATÓ RÉTHY FÉLE LEGJOBB PEMETEFÜZÜKORKA rekedség köhögés és hurutellen. 1 doboz ára 30 kr., 5 doboz bérmentve 1 frt 50 kr. Szétküldés: RÉTHY BÉLA gyógyszerár Békés-Csabán.

OFFICINÁI SÜRITETT JÁNOS MALATA-KIVONATA legjobban ajánlható tüdőbetegségeknel, torokkatarrusnál, ugymint régi köhögésnél. Főképp kitűnő hatást gyakorol a gyermekek légzőszerveinek bajainál. Kellemes ízénél fogva szivesen szedik a gyermekek. Egy üveg ára 1 forint; 5 üveg ára bérmentve 5 frt. Kapható az összes gyógyszerárban, drogua-, osemege- és fűszerkereskedésekben Magyarországi kizárólagos főraktár: Török József gyógyszerár Budapest, Király-utca 12.

A HÓDOLÓ DISZFELVONULÁS körkép látogatóinak díjmentesen bemutattatik a jelenkor legnagyobbszzerű optikai találmánya, a szín-fényképezés. (Natural Colour Photographie.) Bemutatók: minden hétköznap délután 4 órakor, vasár és ünnepnap d. u. 4 és 5 órakor.

Fekete Selymekelmék legszolidabb festésűek, a jó viselhetőségért és tartósságért jótállólévéllél. Közvetlen elárutás igaz gyári árakon, magánosok részére portó- és vámentesen, a háshoz szállítva. Ezer meg ezer előismerő irat. Minták fehér és színes selymekből is, bérmentve. GRIEDER ADOLF ÉS TSA királyi szállítók selymekelmé gyárak szövetsége Zürich. 7780

Menyasszonyi kelengyék legszébb kiállításban Kollarits József és Fiaival Budapest, IV., Városház-tér 8. sz. ugyanott most jelent meg 8037 a legújabb képes árjegyzék, mely vászon- és fehérmű-kelengyék beszerzésénél tájékozásul szolgál. Árjegyzékét kívánatra ingyen és bérmentve küldünk.

Kipróbált és csálhatatlan szer hajkihullás, fejkorpa, ellen az kopaszodás ANTICALVUS mely teljesen ártalmatlan, a haját puhítja, növesztli annak szép színt ad. Gyermeknél is sikeresen használható. Nagy üveg 2 korona, 5 üveg bérmentve küldetik. Főszétküldés: KANTY ÖDÖN Balassagyarmat. Minden gyógyszerárban és drogeriában kapható.

Haj-fiatalító Herm. Jahnke berlini híres vegyész találmánya. A haj-fiatalító nem festi a haját, hanem a fiatalág eredeti és údv hasznát helyreállítja, a vörös haját barnítja. — Egy üveg ára 2 frt 40 kr., postával bérmentve, a pénz előleges beküldése mellett 2 frt 75 kr. Hozzávaló Brillantine 1 üveg ára 60 kr., postán bérmentve 80 kr. Budapesti főraktár: EGGER-féle gyógyszerár a Nádaszhoz, V. L. Váci-körút 17. és a Török féle gyógyszerár. 7811

MATTONI-FÉLE GIESSHÜBLER legújabb égyvényes SAVANYU-KÜT

8. SZÁM. 1899. BUDAPEST, FEBRUÁR 19. 46. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és / egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt / félévre — 6. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG / egész évre 8 frt / félévre — 4. Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK / egész évre 5. — / félévre — 2.50 Külföldi előfizetőkhez a postaiag meghatározott viteldi is csatolandó.

HUNYADY LÁSZLÓ GRÓF.

A BUDAI VÁR Űri-utczájának egyik régi palotájában húnnya le örök álomra szeméit a folyó év január 11-én a legelőkelőbb magyar főúri nevek egyikének viselője: Hunyady László gróf. Nem annyira a jelenkor embere, hanem inkább az ősi múltnak egy képviselője tűnt le Hunyady László gróf személyében. Ott vegzte be földi pályafutását, a hová annyira illett egyéniségével és lelkiületével: az ódon, eszöndés és mégis előkelő Buda várában, világvárossá pezsdült fővárosunk legnagyobb részében. Voltaképp ez a mi fővárosunknak Faubourg-Saint-Germainje. A magyar történelem e városrész egyszerű, czífratlan palotáinak falairól szól le hozzánk, emlékeztetve bennünket régmúlt dicsőségére, fényes és szomorú korszakokra. Mint fölnyitott genealogiai könyv lapjai, sorakoznak egymás mellé az ősi épületek a Szent-György-tértől a Bécsi-kapuig, emlékünke idézve az Illésházakat, a Drugetheket, a Perényi, Baththyány, Esterházy stb. családokat.

Nagy vagyonnal, megnyerő külsővel, alapos műveltséggel és ritka nyugodt véralkattal lépett az életbe. Igazi főúr volt, kerülője a föltűnésnek, közömbös a nyilvános népszerűség iránt, szilárd elveiben. De ez általános jellemvonások mellett — melyek közösek minden nemzet nagyuraival, s nem annyira faji, mint osztályi tulajdonságok — teljes összhanggal egyesült benne a nemzeti érzésű magyar főúr az udvarhoz tartozó emberrel. E tulajdonsága tette őt tiszteltté és becsültté mindazok előtt, kik közelebből ismerték s tudták, hogy ép oly jó magyar hazafi,

mint a mily föltétlen híve az udvarnak. Soha nem volt következetlen elveivel, sem a képviselőházban, hová az alkotmány helyreállítása után beválasztották, sem később a főrendiházban, hol cenzus alapján foglalt helyet. Kortársai és barátai közül Majláth és Sennyei mint zárkózott természetű főurak valának ismeretesek; az ő modorában azonban, bárkivel volt dolga, természetes előzékenység nyilvánult. Nem volt demokrata érzelmű s nem is iparkodott ezt fitogtatni. A szabadelvűség bizonyos vívmányai, a közélet egyes tünetei és a társadalmi állapotok legújabb alakulásai ellenkeztek fölfogásával és lelki világával, de ellenkezését csak negatív módon nyilvánította: megmaradt a saját fölfogása mellett, kitérően az újítások és új szokások elől. Büszke volt, de nem külöleg, s nem az egyesek iránt. A ki előtt megnyitott dolgozó-szobájának, vagy szalonjának ajtai, az a legelőzékenyebb magyar házigazdát találta benne, s egyszersmind a mintaférjet. Nejét, szül. Csáky Sarolta grófnőt, — mint az őszhajú Philemon Bancist — bálványozó szeretettel vette körül.

Ellinger fényképe után. HUNYADY LÁSZLÓ GRÓF.

Közéletünkben ifjú kora óta részt vett. Eleinte a pozsonyi es. kir. helytartóság hivatalnok volt. Az 1848/49-iki szabadságharcban mint alezredes és a somogyi zászlóalj parancsnoka tűnt ki. Az újabb alkotmányos korszakban 1867-től 1872-ig Mosonmegye főispánja volt; 1872-től pedig 1887-ig több ízben volt országos képviselő. A király kegye előbb kamarási, majd titkos tanácsosi méltósággal tüntette ki. Változatos, de nem zajos életének egyes mozzanataiban azonban magasan kiemelkednek ama zárt körből, a melynek szentelte magát, mintegy becsvágyat találván az egyes főúri családok közt fölmerült ellentéték és bajok elsimításában. Nem csak kiemelkedtek e mozzanatok, de bele is játszóttak a világpolitikába. És e szem-

pontból méltó arra, hogy emléke ne tűnjék el nyomtalanul.

A mai nemzedék előtt csak kevesektől ismert szereplése akkor kezdődött, mikor nővére, Júlia grófnő — ma özvegy Ahrenberg hercegné — nőül ment első férjéhez, Obrenovics Mihály szerb fejedelemhez. A fiatal fejedelemasszonyt pompa és kényelem helyett nélkülözés várta új házában. Hiányzott a fejedelmi konakból mindaz, a mihez otthon szokva volt. Hunyady László gróf lesietett Belgrádba, s a berendezésen kívül minden másban is iparkodott úgy nővérenek, mint fejedelmi sógorának szolgálatára lenni. A gróftól és a fejedelemet a rokoni köteléken kívül a legszorosabb baráti viszony is fűzte egymáshoz. Obrenovics Mihály ő vele közölte országos dolgait és politikai terveit, mert senki nem állott közelebb hozzá gr. Hunyady Lászlónál. Mihály fejedelemnek pedig nagy és merész álmái voltak: Boszniának és Herzegovinának Szerbiával való egyesítése. A 60-as évek elején nagy fölkelést akart rendezetni Boszniában, s terveit megvívta Hunyady gróffal a topesideri fejedelmi konakban és a grófi család pozsony megyei ivánkai kastélyában, hol örömet tartózkodott szabad idejében. Legtöbb arcképet stafage-ül az ivánkai kastély látható, sőt a belgrádi kis konak is ennek mintájára épült. Mihály fejedelem terveinek érdekében gr. Hunyady László több ízben bejárta Boszniát és Herzegovinát, meg a bolgárok lakta vidékeket, és személyesen érintkezett azokkal a kiválóbb emberekkel, kiknek közreműködésére a fejedelem számított. Mihály politikájának támogatására tetemes pénzbeli áldozatokat is hozott. Előtte nem volt titka a fejedelem íróasztalának, s följegyzéseiben, melyeket a gróf még életében egy kötetbe gyűjtött, hogy majdan emlékiratai gyanánt közrebocsássa, sok érdekes lapot foglalni a szerb történetírók.

Az Obrenovicsokhoz való bensős és hűséges ragaszkodása viszonzásul megszerezte neki e család minden tagjának tiszteletét és vonalmát. Ő benne látták legőszintebb barátjukat, s ezért történt, hogy a mikor a 80-as évek végén Milán és Natália közt a viszony elmérgesedett, Ahrenberg és Croy hercegnék őt kérték föl a házastársak kibékítésére. Hunyady László gróf elfogadta a kényes megbízatást. Szikszói kastélyából délceleg inasai és huszárai kíséretében nagy fényvel és pompával leutazott Belgrádba. Sándor király akkor még gyermek volt, s a kormányzás gondjait régensség vezette, melynek egyik tagjához, Risziacs Jovánhoz, ifjúkori ismeretsége fűzte a gróft. Misszióját tapintattal és lelkiismeretesen iparkodott az öreg úr teljesíteni, de bár akkor eredményt nem érhetett el, belgrádi tartózkodása nagy és jótékony hatással volt a fiatal királyra. A zsenge korú uralkodó egy alkalommal, a színház udvari páholyában ülve, meghatottan, csaknem könyes szemekkel mondá Hunyady grófnak: «Mily jó, hogy a szerb nép láthatja, hogy nem állok egészen egyedül, hogy vannak még rokonaim is.»

A belgrádiak még ma is emlékeznek arra a jelenetre, mikor Hunyady gróf a királyi palotából, a hol szállva volt, legpompásabb magyar diszruhájában, pazar diszszel kiöltözött inasai kíséretében nyitott kocsin egy óriási virágbokrétaival hajtatott a kis épülethez, mely akkor Natália ideiglenes lakóhelye volt. A belgrádiak

HUNYADY JÚLIA GRÓFNŐ, OBRENOVIC MICHÁLY SZERB FEJEDELEM ÖZVEGYE, KÉSŐBB AHRENBURG HERCEGNÉ.

a legmélyebb vonzalommal és tisztelettel gondolnak ma is gr. Hunyadyra, kiről tudták, hogy az uralkodó család viszáljának elismertásával egyszersmind Szerbia javát is munkálta.

Halálának hírére Sándor király sietett őszinte részvétét táviratilag tolmácsolni az özvegy grófné előtt, Milán pedig a temetés után személyesen róta le a részvét adóját a budavári palotában, hol annyiszor volt vendége a megboldogultnak. Jól érezhette, hogy Hunyady László grófnak az Obrenovics-dinasztia legőszintebb és legönzetlenebb barátját veszíté el.

Strausz Adolf.

FARSANGI ÉS TÉLI SZÓRÁKOZÁSOK A HABSBERGOK UDVARÁNÁL.

Az idén nem gyúltak ki a lámpák a budavári palota ablakaiban, nem tükrözték vissza kristály- és alabástrom-csillárok fényét az ódon épület viaszos padló. Komoran, némán hallgattak a még meglévő várfalak. Pedig régente a tél mindig örömeiket fakasztott e büszke fejedelmi otthon fényes termeiben s vidám időtöltések sorát nyitotta meg.

Már Mária Terézia nagy kedvelője volt az álarczos báloknak. Ilyenek gyakran voltak az udvarnál. Mennél tarkábbak voltak az álarczok és jelmezesez, annál több gyönyörűségére szolgált nekik. Annára érdeklődött ez iránt, hogy a rendezőknek minden apróságát jelentést kellett tenniük s az álarczok névsorát előre beterveztetniük.

Maga Mária Terézia leginkább két dominóban szeretett megjelenni ezeken a mulatságokon, de csak kevés időre. Egyszer, mivel császári férje azzal kérkedett, hogy ő minden maszkot megismer, fogadott vele, hogy olyan valakivel fog megjelenni, a kit bizonyára nem ismer föl.

Duvalt szemelte ki erre a célra, a császári éremgyűjtemény igazgatóját, a kit mint pástortfiút szedtek föl az erdőben a lotharingi hercegek, aztán fölnevelték s később kiváló tudóssá képeztették ki. Ez a Duval volt az, a ki egyszer a császári palota folyosóján a vele szemközti menő főhercegnékkel találkozva, nem köszönt nekik, mire a mögöttük haladó József főherceg megkérdezte, hogy nem ismeri-e a húgait? — «Valóban, fenség, nem!» — «No, nem eszo-

dalom, — felelte József szelid humorral, — mert ők nem antikvitások!»

Az erdőben és könyvek közt felnőtt tudós úr eleget szabadkozott; de végre is kénytelen volt Mária Teréziát az álarczos bálba elkísérni. A császárné dévajul karját nyújtotta neki, miközben így szólt: «Reményem, Duval, el fog táncolni velem egy menüet.» — «De, főség! — felelte megriadva Duval — én az én erdőimben legfeljebb cigánykereket tanultam vetni.»

A császárné mosolygott s végig vezette Duvalt a termen. Senki sem ismerte föl; a császár is csak akkor, mikor Duval később kiment a terem-ből egy pohárka rumot inni.

Legkedveltebbek voltak szűkebb udvari körökben az álarczos gyermekbálok. Ilyenkor a gyermekek tetszősok szerinti jelmezekbe öltöztek, sőt többször is változtatták jelmezeiket, mint a Treutson főudvarmester házában 1752 február 10-én rendezett gyermek-jelmezbálon. Záradékként a piciny uraságok és dámák apró asztaloknál a legnagyobb méltósággal fogyasztották el a pompás vacsorát, mely alkalommal József főherceg s az idősebb hölgyek teljesítették a házigazdai és háziasszonyi tisztet, és az apróságok sorshúzás szerint helyezkedtek el. A császári pár mindig jelen volt. Különben a bálon az udvaron és néhány kiváltságos meghívottan kívül senki sem vehetett részt. Ilyen gyermekbálokat József nevelője, Batthyány Károly herceg is sokszor rendezett a farsang végén, azután St. Julien gróf, kinek egyik ily mulatságán egyetlen jelmez sem volt négy évesnél idősebb. A négy éves Ferdinánd főherceg az ugyanolyan korú Khevenhüller kisasszonnyal táncolt s a tánc emlékéül zománcozott arany órával ajándékozta meg.

Némelykor a nyilvános bálok megszembőlése is leereszkedett a mulatni szerető udvar; így különösen a József főherceg menyeközje alkalmából rendezett ünnepélyességeknél. De mivel a belépés itt mindenkinek meg volt engedve, a tolongás oly nagygyá s a bál maga oly közönséges lett, hogy a legmagasabb rangú uraságok, kik páholyból szemlélték a mulatságot, csakhamar visszavonultak.

A farsangi táncstermek fülledt, farszto gyönyörébe az élvezetek edzőbb óráit vegyítették a ma már alig gyakorolt szánkázások. Vidám, kipirult arccal, ropogó friss havon suhanva, a rokokó-idők ragyogó színeit mutatta ilyenkor a fényes udvari társaság, mely egy boldog trón körül csoportosult.

Mária Terézia maga ritkán vett részt a szánkázásokon, ellenben férje igen, s többnyire ifjú menyét kísért, míg József nagynénjével, Charlotta hercegnővel foglalt helyet a szánon. Lipót főherceg Krisztina húgát vezette, Schwarzenberg hercegné a híres, szép Lichtenstein Teréz kora özvegyre jutott férjének Amália főhercegnő jutott, azután következett Treutson herceg Lichtenstein hercegnővel, Esterházy Miklós, a «belle princesse»-nek nevezett Auersperg hercegnővel, ugyanazzal, a ki Ferenc császár szívét is hódolatra s Mária Teréziát féltékenységre tudta gerjeszteni, a 18 gyermekkel megáldott Colloredo alkanczellár Khevenhüller főkamárás ifjabb leányával, a bécsi népszerű «Thereserl»-jével. Majd sorban következtek: Losi Adam gróf és Korzensky grófnő, Bethlen Gábor és egy Daun-lány, Dietrichstein Károly gróf és Reischach Gabriella; az örökké vidám, örökké mulatató St. Julien gróf, Ferenc császár kedvence, és Althan grófnő, Keglevich gróf és Reischach Charlotte, Batthyány Tivadar és Wratislaw grófnő, Pálffy Károly és Attems grófnő, Kinsky Ulrich és Erdődy Teréz, stb.

Ez volt a rendes társaság az ily téli kirándulásokon, melyek gyakran ismétlődtek a szép havas farsangon, nem ritkán a késő éjjeli óráig folyva, fátylavilágítás mellett. A nap befejezéséül a császárné kis álarczos ünnepélyt rendezett, melyre maga osztotta ki a belépő jegye-

ket. Az uralkodó-pár rendes ruházatában jelent meg, de a vendégek gyakran változtatták maszkjaikat.

A Habsburgoknál öröklött tulajdonság volt a zenei hajlam, s így többször megtörtént az is, hogy egész zenekar telt ki a család ifjabb tagjaiból. A főhercegnék olasz dalokat énekeltek, Károly főherceg, a későbbi diadal-koszorús hadvezér hegedűjéből csalt ki érzelmes hangokat, legkevésbé sem gondolva még a Napoleonnal vivandó véres háborúira, s az asperni ágyúk bömbölő dörgésére; József a gordonkán játszott, Mária Anna és Krisztina pedig zongorán adtak elő különféle darabokat. Vagy pedig az összes főhercegek és főhercegnék kezes lejtések közt forogtak és piouetteztek a komoly József zongorakiséréte mellett, Lipót főherceg pedig nagy tüzzel dirigálta a balletet taktusító pálczájával.

1767 farsangja is élénk volt az udvarnál: bál, színelőadások, szánkázás egymást váltották fel. Minden héten egyszer fogadás volt s ilyenkor mindenféle szórakozások mulattatták a társaságot. Január 15-ik napján különösen nagy szánkázásra gyűlt össze az előkelő társaság, mindössze 27 pár; elől Dietrichstein főistálló-mester, utána József császár fiatal nejevel, Albert szász-tescheni herceg Krisztina főhercegnővel, Schwarzenberg, Stahremberg hercegek, Clary és Schönborn grófok Erzsébet, Amália, Jozefa és Karolina főhercegnőkkel, Pergen gróf Lichtenstein hercegnővel, Batthyány Adam Auersperg hercegnővel, Schwarzenberg János Korzensky grófnővel, stb. A magasrangú uraságok nagy megtiszteltetésnek vették, ha a főhercegnék valamelyikének lovagjai lehettek s azért a különös kitüntetésre rendezsen sorsot húztak.

Természetes, hogy ilyen alkalmakkor a rangbeli elsőség felett elég vetelkedés fordult elő, s ezer apró félreértést, sértett hiúságot és érzékenykedést kellett elsimítani az ilyenekben nagyon szigorú elvű Mária Teréziának. Schönborn és Clary grófok például kihallgatáson is panaszt tettek a miatt, hogy a bécsi körökben nem szívesen látott Pergen gróf őket megelőzte a sorban. A császárné azonban annak kijelentésével döntötte el a vitás kérdést, hogy Pergen gróft, mint államminisztert, mindjárt az udvari méltóságok után való hely illeti. Egy későbbi szánkázásnál aztán Lichtenstein, Auersperg és Kinsky hercegek mindannyian megelőzték Pergent, Schönborn pedig duzzogva otthon maradt, a mit a császárné nagyon rossz néven vett.

Maga Lichtenstein és Schwarzenberg herceg is rendezett ilyen szánkázásokat, amaz rossai, emez pedig bécsi palotájából. Jobban sikerültek és népszerűbbek voltak ezek a rendezés gyéren látogatott báloknál, a melyek az új udvarnál egészen elvesztették régi vonzerejüket és élénkségüket, miután köztudomásúvá lón, hogy az ifjú császár épen nem, vagy csak ritkán táncol.

VIHARMADÁR.*

Ha a lég nem mozdul, égen, földön béke,
Hullám nem fodorul, nem ing falevélik,
Napsütötte felhők terjeszkednek lomhán...
Viharmadár megszáll magas szikla ormán.

De ha vihar támad, zeng az ég s a föld reng,
Elemek csatázának oda fönt és itt lent,
Égig tornyosulnak a tenger-hullámok,
Mintha a felhőket ostromolná árjak:

Nézzétek, hogy csapkod irdatlan nagy szárnya,
Hogy szeli a felhőt, mint egy légi gálya,
Hogy siklik az égbe, hogy csap le a mélybe,
Vijjogva sikoltoz kéjes gyönyörébe.

Dühönghet az orkán, csapkodhat a hullám,
Vad itéseiktől soha le nem hull ám!
Bizton röpül s bátran a levegő-égben,
Az ő országában, az ő elemében.

Mert ővé a légnék tiszta birodalma,
Uralkodik rajta szárnyának hatalma,

* A Petőfi-társaság folyó hó 19-iki ülésén felolvasva Ábrányi Emil.

Ő előtte nyitva mind az égi tájak,
Hova el se lát más, ő oda elszállhat.

Am jaja neki akkor, hogyha a balvégzet
Nyakán lengő folytán föld porába téved,
S a helyett, hogy jutna szellős szirtomra,
Leesapódik sívár, alacsony porondra.

Veszve van ő akkor, veszve mindörökké,
Lenyűgözi őt az anyaföld göröngye.
Küzködik, hasztalan! repülne, hiába!
Földi portól súlyos, tehetlen a szárnya.

És a mig vergődik, mint a játék-sárkány,
A gyerekek által kurtúra vont spárgán,
Leverik botokkal; kövekkel dobálják,
Tollait kitépik, szárnyait cibálják.

S ki az elemekkel győztesen csatázna,
Azt a csöcselék most mélyen megalázza.
Legyűrűk, elnyomják... se csőre, se karma
Nincsenek alkotva földi viadalra.

— Szegénykölto-társak, hányan vagyunk, hányan,
Kik példánkat látjuk — a viharhadárban!
Luby Sándor.

A RIGÓMEZEI LEÁNY.

— Szerb népköltemény. —

Rigómező szépséges leánya
Felkelt korán, hajnalhasadtára,
Vasárnapon, napnál is korábban.
Karján végig, fehér könyökéig —
Ugy indult el: feltűzött ruhában.
Fehér kenyér vállára emelve,
Aranykorsót két hókárja terhe;
Hús vizet viz egyik korsajában,
Piros jót bor van a másikában.

Rigómező síkján így jelen meg,
Harczerén a lefolyt küzdelemnek,
Harczerén a dícső fejdelemnek.
A hősöket forgatja ő föl, le,
És ha köztük akad egy élőre,
Azt a vértől mossa hús vizével,
Áldoztatja piros bor gyöngyével,
És jól tartja lágy fehér kenyérral.

Így véletlen köztük rátalála
Derék vitéz, hős Orlovics Pálra,
A knéz ifjú zászlótartójára.
Őt is a még élők közt találta,
Bár jobb karja vállig le van vágva,
Bal lába meg törde csuklójáig. —
S látni szíjjel vadgatosott bordáit,
S bordáin át tüdye is látszik.
De a vérből őt kivonja ám a
Rigómező szépséges leánya,
És a vértől mossa hús vizével,
Áldoztatja piros bor gyöngyével,
Jól is tartja lágy fehér kenyérral.

Hogy a hősnek szíve verni kezdett,
Orlovics Pál ily kérdéseket tett:
«Rigómező drága, jó leánya!
Én nővérem, a szíved' mi bántja?
Mért forgatod itt a hősöket te?
A harczerén mért jársz, kit keresve?
Testvéred', vagy unokatestvéred'?
Vagy apádat, mondd, öreg szüledet?»

Így felel rá a leánynak ajka:
«Drága testvér, ismeretlen dal'ja!
Nem keresek rokont a harczerén,
Nem testvért és unokatestvért sem.
A csatában elesett szüled sem.
Tudod úgy-e, ismeretlen dal'ja:
Knézünk hadát hogyan áldoztatta
Szamodreza fényes templomában
Harmizez barát három hét folytatban?»

A seregben egész utójára
Került a sor három hős vajdára;
Tudod, egyik a vitéz Milos volt,
A második Koszanics Iván volt,
A harmadik Toplicza Milán volt.
Az ajtonál álltam akkor épen,
Hogy Milos ment a templomba szépen,
Deli egy hős a földkerekségen.

A mint lépett, megcsördült a kardja,
Ékes tollú, selyem a kalpagja,
Pitykés mente vállait takarja,
Nyakán lengő csokrú selyemkendő.
Körütekint, és meglátva engem,
A pitykését ott leölti mentem,
Nekem adja és ekkép' ajánlja:
«Itt ez öltöny, vedd tőlem, leánya!
Ez öltönyről ráemlékezél te,
A ki adta — s annak a nevére.
Látod, lelkem, indúlok csatába,
A dícső knéz hős táborába;
Kérd az Istent, édes, drága lelkem,
Hogy épségben újra visszatérjek
S a szerencse téged is fölleljen:
Milánommal adlak össze téged,
Milánommal, esküdt barátommal,
Ki megesküdt énnekem az égre,
A nagy Isten s szent János nevére —
Mennyegződön komád leszek néked».

«Majd Koszanics Iván jöve szépen,
Deli egy hős a földkerekségen,
A mint lépett, megcsördült a kardja,
Ékes tollú, selyem a kalpagja,
Pitykés mente vállait takarja,
Nyakán lengő csokrú selyemkendő,
Újja arany gyűrűjét mutatja.
Körütekint, és meglátva engem,
A gyűrűjét ott lehúzza mentem,
Nekem adja és ekkép' ajánlja:
«Itt e gyűrű, vedd tőlem, leánya!
A gyűrűről ráemlékezél te,
A ki adta — s annak a nevére.
Látod lelkem, indúlok csatába,
A dícső knéz hős táborába;
Kérd az Istent, édes, drága lelkem,
Hogy épségben újra visszatérjek
S a szerencse téged is fölleljen:
Milánommal adlak össze téged,
Milánommal, esküdt barátommal,
Ki megesküdt énnekem az égre,
A nagy Isten s szent János nevére —
Mennyegződön leszek a vőfélyed».

«Majd Toplicza Milán jöve szépen,
Deli egy hős a földkerekségen.
A mint lépett, megcsördült a kardja,
Ékes tollú, selyem a kalpagja,
Pitykés mente vállait takarja,
Nyakán lengő csokrú selyemkendő,
És karjáról csillog arany fátol.
Körütekint, és meglátva engem,
Arany fátylát ott leveszi mentem,
Nekem adja és ekkép' ajánlja:
«Itt e fátyl, vedd tőlem, leánya!
E fátylról ráemlékezél te,
A ki adta — s annak a nevére.
Látod, lelkem, indúlok csatába,
A dícső knéz hős táborába;
Kérd az Istent, édes, drága lelkem,
Hogy épségben újra visszatérjek
S a szerencse téged is fölleljen:
Feleségül veslek akkor téged».

«S ment a harcza a három hős vajda,
A harczerén őket kerestem ma».

Orlovics Pál ekkép' szól reája:
«Rigómező drága jó leánya!
Látod, lelkem, ott ma koplyákat?
Legmagasbiban, legsűrűbben állnak.
Ott hullott a legtöbb vitéz vére,
Hogy patakja a kengyelig ére,
A kengyelig, a kengyelig vasáig,
A vitézek kardóve rojtjái:
Ott esett el a három hős vajda;
Menj te vissza, menj fehér lakodba,
Ne tapadjon vér ruhád' s karodra».

E szavakat hallván a leánya,
Ómlik a köny szép fehér arczára,
S visszaindul fehér hajlékába —
És zokogva hallik jajgatása:
«Jaj, de hűtlen hozzám a szerencse,
Hogyha fognék zöld fenyőt kezembe,
Elhervadna, mindjárt vége lenne».

Dömötör Pál.

AMERIKAI KÜLÖNLEGESSÉGEK.

Irta Vírter Ferencz.

I.

(Mozgó fénykép-hirdetések. — Felhőkbe vetített reklám. — Gyárilag készített ebédek. — Ingyen színházak. — A «közönség csinálása». — Hat emeletes paloták, mint kereskedések. — A «Wanamaker-house». — Park a palota tetején. — Koncert-reklám.)

A new-yorki «high society» (előkelő társaság) zárkóztatásának teljes ellentéte az a zajos élet, mely az utcán hemzseg. Az újságot áruló suhancok fülsértő hangos kínálgatásaitól a reklám legfeltűnőbb zajongásai: az utca az, mely közvetítője minden hírnök. Hogy mily óriási arányokban «dolgozik» ott a reklám, az csaknem hihetetlen és elképzelhetlen nálunk Budapesten, hol az újságárulók itt-ott hallatszót bártortalan hangja is már boszantja a járókelőt. Milliókra rúgnak azok az összegek, miket egy-egy cég évenként kiad csak azért, hogy a nagyközönség megtudja, hogy a Morgan-féle «Sapolio» a legjobb anyag padló sűrűsítésére és ára csak öt cent. A közúti vasutaktól a házak tetejéig felhasználnak minden arasznyi tért, a melyen hirdetni lehet. Művészi plakátok és mozgó hirdetések; hierogliphákkal telerajzolt aszfalt és hirdetésre kibérelt arcok (a homlokra, kezekre, a hátra festett csabítások) ma már csak közönséges hirdetések. Épen egy év óta divatoznak a mozgó fénykép-hirdetések. Esténként, mikor a Broadway mentén legsűrűbben gomolyog a járókelők tömege: valamelyik térség feltűnő pontján, leginkább egy-egy palota tetején, kifeszített nedves vászonlapra vetítik a mozgó fényképeket. Egész színelőadás az! A tömeg megáll, gyönyörködik, tapsol; a lepel síkján pedig színes, fényes képek váltakoznak. Az egyik családi perpatvar gyors fordulatokban gazdag jelenetét mutatja. A családfő dühös, a gyermekek rakoncátlanok, az ebédet tálastól földhöz vágják... de akkor megjelenik az urnő, kezében a békítő csodaszerrrel: egy doboz Heinz-féle sóval, mely minden ételt egy pillanat alatt pompás ízűvé varázsol. Ára 10 cent és 5 cent...

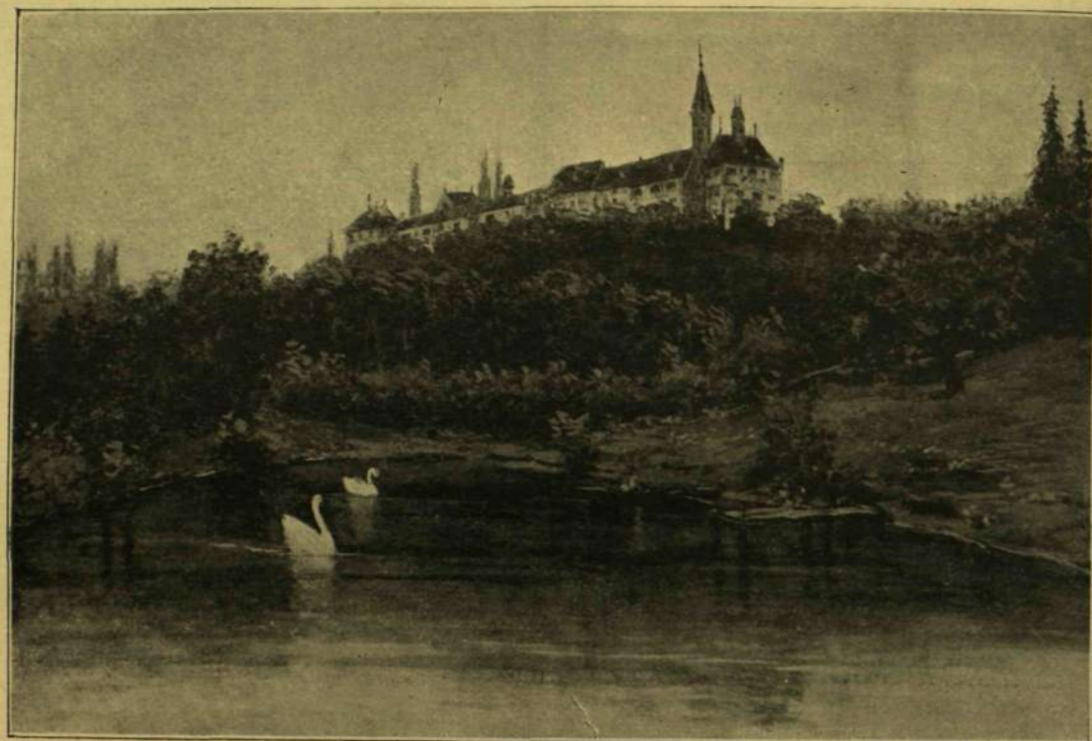
Nem utolsó gondolat volt a reflektorral felhőkbe vetített hirdetés sem, melylyel a «Franko-American soup comp.» vonta magára az általános figyelmet éjszakánként.

Hanem ezeknél a külsőségeknél sokkal érdekesebb egy-egy gyár működése és terjeszkedése. Nálunk Magyarországon csak a rendes cikkek gyártására alakulnak társaságok; oly dolgok előállítására, a melyek közhasználatiak s keresettek a közönség körében. Amerikában némely keletkező vállalatnak közönsége még nincs, azt előbb teremtenie kell magának. Ez a magyarázata annak a roppant reklámnak, melyre ott szükség van. Egy-egy nagy gyár, alapítására kezdetén, egy-két évig egy garas jövedelemre sem számít: mindent hirdetésekre költ s vagy megbukik, vagy nagygyá lesz, — középút nincs. A chicagói Chemical et drug comp. például két éve történt megalakulásakor mindenfelé kikürtölte, hogy ő ingyen és bérmentve küld mindennemű gyógyszerből bárkinek egy dobozkával, mert meg van arról győződve, hogy árui oly kitűnőek, hogy a ki azokat megkísérelte, második ízben ismét hozzájuk fordul szükségleteért. Ez az elv, melylyel a vállalatok névre igyekeznek szert tenni. A tékozlásig megy az az áldozatkészség, melylyel «dolgoznak».

Hogy pedig mi mindent készítenek gyárilag Amerikában, az szinte mesébe illő. Az, hogy a kenyert, jeget, vaját és tejet gyárak készítik, még érthető. Az, hogy ott a háziasszonyoknak a «dunsztolás» gondot nem ad, mert a befőtteket mind gyárak állítják elő, még pedig sokkal izletesebben, sokkal művészebben és tetemesen

olcsóbban, mint otthon lehetne, — még az sem csoda. De már valóban amerikai az a gondolat, hogy az ebédeket is a gyárak üstjeiben főzik. A Franko-American soup comp. szállítja a legpompásabb leveleket. Czindobozokban kerül piacra a csibe-leves, a marhahús-leves, de még a teknősbéka-leves is. Gyárakban készülnek a pecsenyék, pástétókok ezerféle változatai is; természetesen dobozokban minden. A mellékletek, mint hataik, hideg felvágottak, saládák, stb. szintén gyárak árúzikkei. Mi sem ter-

baton már éjfélkor. Ezen idő után mindenki köteles hazatérni. A részegséget igen súlyos kihágásnak tekintik s társadalmi állására való tekintet nélkül, letartóztatja a támolygót az utcai rendőr. A népek a részegeskedésre való hajlama teszi szükségessé ezen szigorú intézkedéseket. Már a sörházak berendezése is mutatja, mily ellensége a törvény az iszákosságnak. Az amerikai sörházban ugyanis nincsenek asztalok és székek: állva kénytelen inni a betérő. Azonkívül tilos a vendéglősnek részeg embernek italt

BERTHOLDSTEIN KASTÉLY, KELET FELŐL.

BEJÁRAT A PAPLAKHOZ.

KÉPEK A BERTHOLDSTEINI KASTÉLYBÓL.

mészesebb így, mint hogy a főzés nem okvetlenül szükséges dolog az amerikai asszonynál, — csak fel kell melegíteni mindent s kész az ebéd.

Érdekes vállalkozási cikk Amerikában a szeszes ital, különösen a sör is. A sör előállítása rendkívüli olcsósággal járva, igen nagy összegeket nyer az eláruló, de igen nagy a verseny is. A szeszes italok árusítását azonban roppant nagy adók nehezítik meg. Az Angliából átszármazott szokás, hogy t. i. vasárnapokon az italmérés szünetel, — Amerikában talán még túlzottabb, mint a brit királyságban. Éjféltől egy óráig záródnak naponta a sörházak, szom-

adni; épen úgy gyermeknek is. A gyermek még akkor sem kaphat kezébe szeszes italt, ha atyja küldi őt. Két évi börtön erre a büntetés s a sörház tulajdonosa ugyancsak óvakodik ily esetben a törvény megszegésétől.

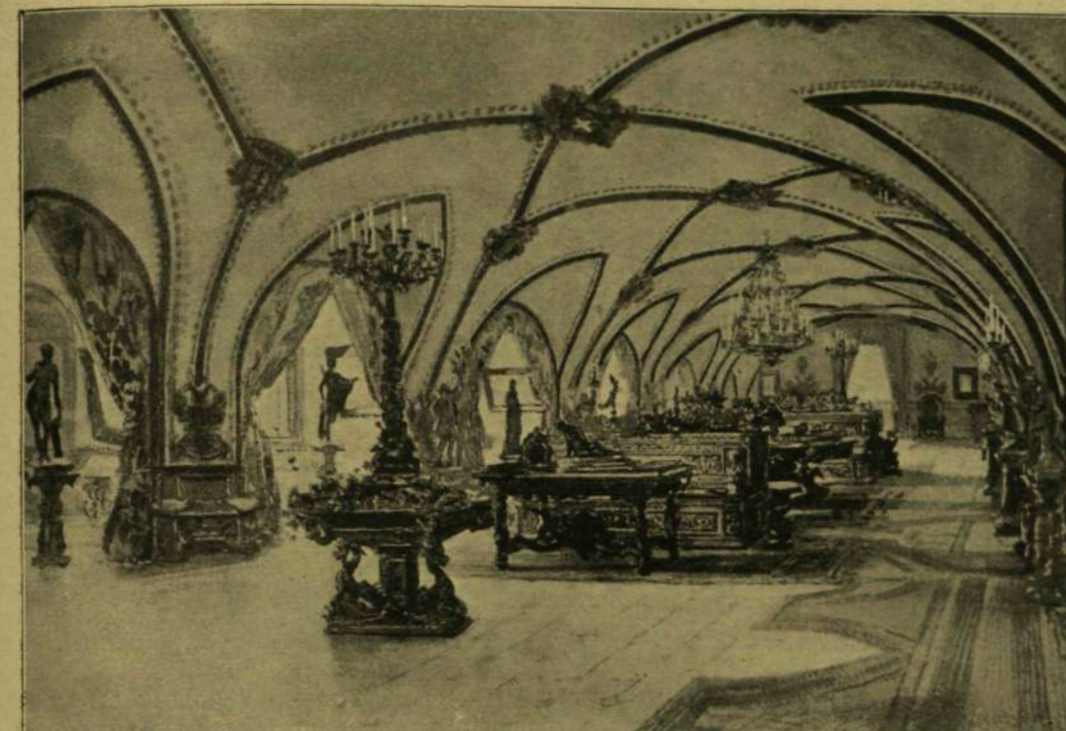
Az italmérés roppant megnehezítése ellenére is, óriási a száma a fényesen berendezett «beer saloon»-oknak. A verseny ezen a téren is nagy s a reklám itt is hatalmasan «dolgozik». A legáltalánosabb reklámja a sörházaknak az ingyen adott étkek. A sörház egyik oldalsó végében van a terjedelmes asztal, megrakva «sandwich»-ekkel, a melyekből felügyelet nélkül lakhat jól az ivó közönség. Vannak olyan sörházak is, melyek

ben vadak, halak, szárnyasok és egész darab sonkák állanak rendelkezésre bárkinek; csak az italt kell fizetni egy csekély összeget: egy pohár sör ára 5 cent (12 krajczár.) Ez ingyen adott ételnemű azonban korántsem oly elvesztett kiadás, mint gondolnók. Először is az ételnemű hallatlanul olcsó; azután meg tisztesen nyers sörén a korcsmáros; a fő elv pedig: «a ki eszik, az iszik is; s minél többet eszik, annál többet iszik.»

A terített asztal reklámja azonban sokkal

denki mulat, jö-megy, a mikor tetszik, — s a látszólag díjtalanul adott élvezet ezrivel vonzza a sörök fogyasztóit, mert hát a vállalkozó szemében a közönség csak egyszerű fogyasztó. Nálunk Európában ilyesmit meghonosítani aligha volna lehetséges; csak az amerikai túleresz vállalkozási szellem képes ilyesmikre. Ezt nevezik Amerikában «közönség-csinálás»-nak.

Második érdekessége az amerikai kereskedelmek az olyfajta üzlet, melyben minden cikket kapható: a czukorkáktól a brillántokig.

A LOVAGTEREM.

ELŐTEREM.

KÉPEK A BERTHOLDSTEINI KASTÉLYBÓL.

jelentéktelenebb annál a fogásnál, melyet a nagy sörgyárosok New-York népesebb utcáiban alkalmaznak. Ez pedig: az ingyen színházak világa, — színházak, belépő-díj nélkül.

A tizenegyedik utca káprázatos éjjeli életének főfénypontjai ezek a nyílt színházak. Orfeum-szerű programmal, fényes díszítéssel, páholyokkal: ilyen ez az amerikai színház, melynek kiadásait a sörgyáros az ötcentes sörök és a nem sokkal drágább borok nagy mennyiségben eladásával búsán hajtja be vendégein. A földszinten az utca népsége hemzseg; a páholyokban az «urak» s hölgyek foglalnak helyet. A közönség együtt énekel a szereplőkkel, min-

Wanamaker milliomos-kereskedő volt az, ki néhány éve először nyitott és rendezett be egy hatemeletes palotát a Broadway egyik pontján oly tervezettel, hogy az óriási palota egy üzletet képezzen. Ma már több ily fajta kereskedelmi ház van New-Yorkban, Bostonban, Chicagóban és Philadelphian.

Több millió dollár értéket képvisel egy-egy ily kereskedés. A palota valamennyi emeletén más-más árucikkek vannak felhalmozódva; elegáns berendezésű «elevátorok» (lift) viszik a közönséget a különböző emeletekre.

Egy ily üzletben minden kapható. De nemcsak árucikkek; hanem orvos, fogorvos, ügy-

véd, közjegyző, bank, sürgönyhivatal, — sőt még pap is van a palotában, vagy hatósági közeg, házassulandók összehadására. Egy ily üzlet-helyiség egész kis világot képez. Van saját dektív-kara, mely felügyel a szobtalvajlásokra; saját bürője, saját gyárai; — berendezése pedig mesés fényűzésű.

A «Wanamaker-house» belső világa például a következő:

A négy utcától határolt óriási háztömb minden egyes oldalán tömérdek bejáró van: nyáron nyitott üvegajtók, télen pedig egy leleményes készítésű ajtószervekkel, mely nem engedi a hideg levegőt a jól fűtött belsőbe betódulni. A földszinti helyiség központján pálmák között hatalmas szökőkutak pompáznak, melyek medencéi körül kényelmes székeken pihenhet meg a közönség. A háttér láthatatlan, fedett helyiségéből a művészi zenekar koncertje hallatszik. Az óriási földszinti terem — mely csaknem akkora, mint az Erzsébet-tér Budapesten — a pipere-cikkek, ékszerek, czukorkák és apró díszművek osztályaira van tagolva, könnyű áttekinthetőséggel. Az egyes cikkek osztályaira az üzleti ciceronék vezetik a kérdézőkötőt. Alkudozást e helyen nem ismernek s a vett áruért olyképen történik a fizetés, hogy a kiszolgáló segédek (leginkább leányok) átveszik a pénzt a vevőtől, kiállítják a számlát s pénzt és számlát egy hosszúka tokcskába zárva, reákapcsolják azt arra a sodronygepezetre, mely a magasba fut. A kicsiny tok tartalmával egy szempillantás alatt a helyiség végén levő pénztárnál terem: ott könyvelik a tételt, leszámítolják a küldött bankból a cikket árát, ismét a tokba zárják, a mely gyorsan visszakerül rendeltetési helyére, s két perc sem mulik el, a míg a vevő visszajáró pénzt kézhez veszi. A megvásárolt tárgyak természetesen a legnagyobb pontossággal szállítatnak a házhoz is.

A földszint alatt van a pompás berendezésű földalatti szakasz. Ez az élelmi cikkek tára és a vendéglői helyiség. Egyik oldalán a jégén hűsítő osztrigák, halak, leölt baromfiak és hús-nemük színes tarkasága, másik oldalon a fehér abroszok világa van.

Egy osztályllyal ettől mélyebbre vannak a jégműhelyek és a gépezet hámorai.

A földszinti nagy helyiségből vezetnek fel a többi emeletekre a kényelmes berendezésű, terjedelmes felvonó-gépek, tizenkettő egy sorjában. A kalauz minden emeleten elkölti az emelet árusztályának nevét, a fűszer-osztályt, a bútorkat, ruhaneműt, üveganyagok-, gép- és fegyverárúkat osztályait, — fel a legmagasabb emeleti üvegházig, hol a kertészet parkja van: száz méter magasságban az utca aszfaltjától tenyésző növényzettel. Az üvegterős park pálmái között szabadon röpködő madarak énekelnek a beszüremelő napfényben.

De nemcsak a rideg kereskedelmi cikkek foglaltja magában ez az óriási áruház, hanem a művészet minden ágazatára is kiterjed.

Az első emeleten van az a modern fényűző ellátott elegáns szalon, hol a hölgyek megpihenhetnek. Török, japáni, francia butorészletek tarkítják a terem különböző sarkát. Újságok és könyvtár áll díjtalanul rendelkezésére itt a közönségnek, kiszolgáltva a komornyikok és komornák serege által.

A szalonból nyílnak a képtári termek: a festőművészet és a szobrászat pompás darabjainak egész kiállítása. Másik oldalán a zeneterem: a fűtőlőtől az orgonáig mindennemű hangszer, melyek között zeneművészek és jongleurok, vásárlók és bámulók hemzsegnek. Ugyancsak itt van a zenemű-kereskedés is, s az asztalokon fekvő új szerzeményeket bárki meg-

POLYOSÓ A BERTHOLDSTEINI KASTÉLYBAN.

kísértheti eljátszani bármelyik zongorán. Néha elesendesül itt a zaj s az elébb hemzsegő sokaság néma áhitattal hallgatja, a mint egy-egy ébenfa zongorán billentyűin átfut a művész kéz. Nehány perc múlva megszólal mőgötte egy cselló, aztán néhány hegedű; majd meg elhallgat a kíséret s a zongora ütemeivel összefolyik egy művészi ének gyönyörű dal-lama... A hatás óriási, a közönség tapsol s mikor végre csend lesz, meghajlik az elébbi művész s jól hallható hangon adja tudtára a közönségnek, hogy az imént előadott zenemű kottája csak egy fél dollárba kerül.

Teljes napi szórakozást nyújt egy ily üzlet-helyiség megtekintése. Bárki szabadon belép-het, gyönyörködhetik az ezerféle változatban és senki sem kérdi, mi tetszik, senki sem erőltet vásárlásra, — minden oly nagy, oly óriási szabású, hogy már ez maga is csodálkozásra kényszeríti az idegent. Itt nem zsarolják a közönséget, a hirnevét jobban félti a cég, mint bárhol másutt; ki-ki jó, vesz, a mit tetszik, vagy nem vesz semmit, azon sem akad fenn senki.

SEFER PASA GYŰJTEMÉNYE.

Stájerország egyik leggyönyörűbb pontján, alig két mérföldnyire a magyar határtól, meredek égne magas hegytetőről a *Bertholdsteini várkastély* majdnem évezredes falai. Sok véres esemény emlékét róta bele a történelem műzsjája e sötét falakba, melyek a legújabb időben arról váltak világhírűekké, hogy Sefer pasa közöttük helyezte el páratlan gyűjteményét. A várkastély a XI. században épült s már keletkezésének is történeti háttere van. Ottó stájer herceg nagyon szeretett ezen a vidéken tartózkodni, mely már akkor is híres volt kitűnő, egészséges levegőjéről, egyenletes időjárásáról. E tekintetben ma is felülmúlja a kastélytól alig fél mérföldnyire fekvő Gleichenberget. Egyszer Ottó herceg ismét itt tartózkodott néhány híve társaságában, mikor a hir-

hedt rablólovag, Kunó, embereivel megtámadta a herceget, kíséretét felkoncolta, a herceget pedig elfogván, egy óriási fához kikötötte. Három napig volt már a herceg a fához kötözve, mikor egy Berthold nevű pásztor meghallotta a nyöszörgéseit. Gyorsan feloldotta kötélét, a rómaiak korából maig is fenmaradt közeli kútból egy vödör vizet vitt neki s táplálékkal is ellátta. Ottó herceg megmentőjét lovagvá utította, az esemény színhelyével megajándékozta, a kút fölé pedig kastélyt építtetett neki, a mai *Bertholdstein* kastélyt. Ettől a pászortól származnak a későbbi Emmerber-Bertholdstein grófok, a kiknek legutolsó sarja 1278-ban Kun László magyar király alatt a jedenspeugeni csatában párvialban megölte Ottókar cseh királyt.

A Bertholdsteinok magva-szakadtával a kastély és a hozzá tartozó birtokok a Stubenberg grófokra, majd a Cilleyekre szállottak. A kastély körül terjedő rengetegben keresett menedéket Frangepán Erzsébet, mikor férje, a gonosz lelkű Cilley Ulrik elől menekült. A Cilleyekről a Leughaimb grófokra, mikor pedig ezek 1839-ben kihaltak, a Trautmannsdorffokra szállott a kastély. Ezek 1852-ben eladták Nordberg Noé grófnak, a kitől 1870-ben *Sefer* pasa vette meg, a ki megrendült egészségére való tekintetből s orvosainak tanácsára telepedett meg e gyönyörű helyen, hol Ferenc Ferdinánd főherceg, Rudolf trónörökös, Albrecht főherceg, Milán szerb király és Izmail khedive is többször s hosszabb ideig időztek a csodálatos levegő kedvéért.

Sefer pasa (családi nevén *Kozsielszky* László gróf), mint porosz gárdatiszt kezdte pályáját. 1848-ban mint gárdakapitányt párbaja volt ezredesével, a később oly híres Kleist-Retzow tábornokkal és Kozsielszky gróf miatt kénytelen volt a porosz hadseregből kilépni. Törökországba ment, a hol csakhamar megnyerte Abdul Medsid szultán bizalmát. Pasává nevezetett ki s 1849-ben ő rá bízta a szultán, hogy Kossuth Lajost emigráns társaival együtt Plevnából Konstantinápolyba kísérje. Abdul Medsid halála után Kozsielszky gróf, a ki a török *Sefer* nevet vette föl, Izmail egyiptomi khedive szolgálatába állott s mint pénzügyminisztere, nagyban elősegítette a szuezi csatorna kiépítését. Ugyanakkor ő építtette saját költségén a kairói vízvezetékét, mely évenként másfél milliót jövedelmezett neki. Mikor a szuezi csatorna elkészült, gyengélkedni kezdett. Orvosai tanácsára megvette a Bertholdsteini kastélyt s ott telepedett meg megtakarított millióival. «Ot évnél tovább úgy sem élek, — mondá, — addig pedig elég pénzem van.» De a csodálatos gyógyerejű égalj alatt még 25 évig élt, mesés összegeket költött el s örökösének mégis hagyott vagy 25 milliót.

Sefer pasa, mihelyt a szép kastélyban letelepedett, nagyszabású gyűjtemény megalapításához kezdett. A kastélyban már akkor is voltak faragványok és képek, melyek a Leughaimbok idejéből maradtak, továbbá porcellánok a Trautmannsdorffok idejéből. Magának a pasának szintén gyönyörű gyűjteménye volt japáni és kínai műtárgyakból, melyeket a japáni és kínai kormánytól kapott ajándékba, aztán egyiptomi régiségekből, melyeket a szuezi csatorna építéskor ástak ki a homoktengerből, továbbá török és perzsa szövetekből, faragvá-

nyokból s fegyverekből, melyeket még Konstantinápolyban gyűjtött. Ezeket a gyűjteményeket huszonöt esztendőn át folyton iparművészeti remekeivel, melyek végre a kastélynak mind a hatvan termét, még a paplakot, a tornácokat és előszobákat is megtöltötték. Maga a kápolna is, melyben az 1895-ben elhunyt *Sefer* pasa is nyugszik, érdemes a megtekintésre remek domborművű síremlékeiért.

Maga a kastély a fenmaradt lovagvárok közül egész Európában a legnagyobb és legérdekesebb. Egészen olyan, mint 900 évvel ezelőtt volt. Mégvan még a felvonóhid, megvannak a falak lőrésai, a szédítő mélységű várakok és az örörony, melyről gyönyörű kilátás nyílik Stiria belseje felé a körül fekvő hegyeken omladozó lovagvárok festői romjaira, s Magyarország felé a szomszédos Vas megye síkságára. Tiszta időben 120 négyzetkilométernyi területet lát be innen az ember. A vár alatt régi állapotukban megvannak a börtönök, a kinzó-kamarák a kinzó-eszközökkel együtt, s a titkos folyosók és sikátorok. A három udvar közül legérdekesebb a nagy udvar, mely ma valóságos park. Egykor lovagjátékokat tartottak ott, melyeket a 165 lépésnyi hosszú, 35 oszloptól tartott széles, fedett tornácról szemléltek a nézők.

A kastély termeinek és a termek tartalmának a leírásához hozzá sem fogok. Kötetekben sem lehetne kimerítőleg ismertetni ezt a csodálatos múzeumot. A termekben fálhalmazott műkincsek, melyek a kastélyllyal és a birtokkal együtt nem rég vétel útján magyar kézre jutottak, már a legközelebbi napokban ugy is Budapestre kerülnek s nyilvános szemlére lesznek kiállítva. Akkor mindenki megnézheti és megbámulhatja. A ki pedig elvetődik Gleichenbergbe, ne mulasztja el megnézni az útjába eső Bertholdstein kastélyt, a hol most már mindenkit magyar vendégszeretettel fogadnak és kalauzolnak.

Leírás helyett képekben mutatjuk be ezt a nevezetes kastélyt, gyönyörű vidékét és még gyönyörűbb termei közül néhányat. A termek közt legérdekesebb az építésileg remekül tago-

RIEGERSBURG VÁRA, BERTHOLDSTEIN MELLETT.

zott, harmincz lépés hosszú czimerterem, jobbról s balról öt-öt nagy fülkével. A teremben nagy értékű faragványok és szobrok, a fülkékben régi olasz művészek festményei vannak. E terem legérdekesebb darabjai közé tartozik a király és a királyné életnagyságú arcképe, melyeket a pasa az uralkodópártól kapott ajándékba. A két arckép talán a legjobb, mely a felséges párról valaha készült.

Egyik képünk a hatalmas tornácot (*Curtine*) mutatja, melyről évszázadokkal ez előtt előkelő hölgyek néztek a fényes lovagjátékokat. Ma szarvasagancsok s XV. és XVI. századbeli faragott bútorok díszítik. A régi lőrészeket a vadászéletet ábrázoló képek takarják el. Egy másik képünk a kastély udvarának azt a részét ábrázolja, a hol a lovagjátékok lefolytak.

A tornác egyik végéről előcsarnokba lépünk, melyben a kastély összes folyosói összefutnak. Ez az előcsarnok, mint képünkön látható, maga is valóságos kis múzeum. Drága perzsa szőnyegek, az olasz renaissance mestereinek festményei, faragványok (melyek valószínűleg az elolaszosodott németalföldi *Adrian de Vries* tanítványai valamelyikétől származnak) értékes porcellánok és művészi bronzok töltik meg e termet. Az előcsarnokból az előszobába lépünk, hol hasonló látvány tárul elénk, csak hogy ott a műkincseket már a kopenhágai udvari magángyár világhírű remekei is szaporítják. A szemlélőt már eddig is meglepte a látottak rendkívülisége. De még jobban meglepi ezt a finom ízlés, a hogyan az egyes tárgyak el vannak helyezve. *Sefer* pasában a nyugati ízléshez hozzájárult a keleti pompaszeretet és az a nemes, finom kedvtöltés, melyet e század legpompakelvelőbb emberétől, Izmail khedivétől sajátított el. Az elrendezés művészetét annál jobban bámuljuk, mennél tovább jutunk a kastély termeibe. Mintha az «Ezeregyéjszaka» tündérországában járnánk. Legragyogóbb szabású mégis az úgynevezett *kék terem* elrendezése. Ott a színek csodálatos árnyéklataitól és összhangjától szinte megításul szem és lélek egyaránt. Mintha a magas ablakokon át besűrűdő napsugár is kekes fényt szórna, mely megleveníti a bronz-szobrokat, a gobelinek óriási alakjait, az egyiptomi isteneket, kik egy szekrényből bámulnak tágra nyitott szemmel maguk elé s mintha a csendülő némaságba halkán, mintegy elhaló sohajtással beleszengne a török hangszerek édes zengése.

Egy képünk a *kereszttermet* mutatja, mely onnan kapta nevét, hogy a körülfekvő termeket összekötő folyosók itt keresztelik egymást. Természetesen itt is ugyanaz a fény és pompa, ugyanazok a ritkaságok és műkincsek, mint a többi termekben. A bennük felhalmozott műkincseknél fogva legértékesebbek a pasa volt halószobája, meg a török és japáni terem. E két terem közül az egyik török, a másik japáni eredetű műtárgyakat tartalmaz.

Ha már végig mentünk a termek végtelennel látszó sorozatán és az egykori paplak helyiségein is, egy lépcsőn lehaladva a kastély kápolnájába érünk. Eddig mintegy álomba elmerülve vándoroltunk, most hirtelen a valóra ébredünk. Körülöttünk azoknak művészi kivitelű síremlékei, a kik egykor e kastély urai, úrnői voltak. És itt pihen karrarai márványlap alatt *Sefer* pasa is, a ki ebbe a kastélyba tündérvilágot varázolt. Hátrahagyott millióit örököse elvitte Párisba, műkincseit pedig most viszik Budapestre.

A közeli várak közül szintén nevezetes szomszédja Bertholdsteinnak a meredek kőszálon merészen épült *Riegersburg*, mely távolról egyike a legcsodálatosabb látványoknak, honnan viszont egész Közép-Stírián végig lehet tekinteni. A mint azonban közelebb ér hozzát az ember, egyre törpülni látszik a hatalmas kőszál, melynek egyik oldalához ugyancsak *Riegersburg* nevű kis városka simul úgy, hogy legfelső házacskái már egészen közelre kapaszkodnak föl a vár hét kapujának egyikehez. E sziklavár egy benne talált fölíratos római kő tanúsága szerint már a rómaiak korában is megvolt. A népvándorlás zivatárát csaknem megsemmisítették; de később ismét megújított és kedvelt menedékhelye volt a legutolsó *Babenberg* feleseknek, *Merani* Ágnesnek. Ma a *Lichtenstein* hercegi család tulajdona.

Végül meg akarom említeni, hogy a kastély alatt terül el *Perltstein* nevű, majdnem csupa-

KOLUMBUS FÖLDI MARADVÁNYAI A SEVILLAI SZÉKES-EGYHÁZ SÍRBOJTÁBAN.

villaszerű házakból álló falucska, hol örömet bérel szállást sok gleichenbergi fordóvendég, mert időjárása télen-nyáron sokkal enyhébb, egyenletesebb, mint Gleichenbergé.

Soós Antal.

A NAGY NAPOLEON EMLÉKIRATAI.

A New-Yorkban kiadott «*The Cosmopolitain*» című képes havi folyóirat közelebb megjelent füzetében egy nagyobb közlemény jelent meg, mely Bonaparte Napoleon önéletrajza és *állítólag* hítes. A leírás tömör, igen érdekes s mint irodalmi mű is becses, úgy, hogy még abban az esetben is figyelemreméltó olvasmány volna, ha hitelességét nem lehetne megbizonyítani.

A közlő, Walker Brisben János, merészen vállalkozik annak kinyagarázására, hogyan maradtak ott titokban ez a nevezetes irat s egy külön cikkben sorolja fel azokat a gyér adatokat, melyeket e tárgyra vonatkozólag kikutathatott.

Való, hogy Napoleon csakhamar azután, hogy Szent-Ilona szigetére került, hozzáfogott emlékiratainak megírásához. Több szavahihető ember tudott a dologról, sőt egyes egyéneket is említenek, kiknek az ex-császár munkáját diktálta. Nem egy állítólag Napoleontól eredő munka jelent meg nyomtatásban még az ő életében is, de ezek oly silány hamisítások voltak, hogy a nagyközönség sem hitte el, hogy a lángeszű császártól erednek s ő maga is tiltakozott nevének ilyenmő felhasználása ellen.

Mint Napoleontól eredő s állítólag Szent-Ilona szigetről titokban becsempészett emlékirat jelent meg 1817-ben egy nyomtatott mű Párisban és Londonban is. Ez történeti tény. De az is áll, hogy ez a mű oly nagy meglepetést keltett, hogy a francia kormány az összes példányokat megsemmisítette s a kiadókat börtönbe vetette. Az akkori irodalomban nyoma van annak is, hogy többen tagadták, hogy ez a mű Napoleontól ered; s végül egy *Châteauvieux* Lullin nevű ember vallotta magát szerzőnek, bár lehet, hogy csak hiúságból, mivel ez az úr többet soha sem írt s másnemű dolgozataiból sem látszik, hogy annyi tehetsége lett volna, hogy ily munkát alkosson.

A jelen év tavaszán egy new-yorki ismert hírlapíró, Gessner P. Ferencz tett közzé egy pár régi kiszedett lapot Napoleon önéletrajzából. A czimlapon jelezve volt, hogy ez az önéletrajz Szent-Ilona szigetről titokban került Amerikába s kiadótól öt ember neve volt rajta megemlítve, kik 1817-ben Pittsburgban, hol a nyomtatást eszközölték, ismert nevű polgárok voltak, valamint fennmaradt még nyoma *Guire* János francia konzulnak is, ki állítólag a fordítást eszközölte.

Walker ezen adatok nyomán elment a kiszedett lapok tulajdonosához s további kutatásai alapján lényegileg így beszéli el az érdekes kézirattörténetét:

Az 1874 július 21-én *Doylestown* pennsylvaniai községben elhunyt *Archambault* József

Olivér amerikai ezredes, ki 1796-ban Fontainebleauban született. Már gyermekkorában apród volt Napoleon mellett; Waterloo-nál megsebesült, de azután ismét Párisba ment. Utóbb Napoleon őt vitte el 12-ed magával Szent-Ilona szigetére, hol azonban csak egy évig maradhathatott, mivel az angolok azon ürügy alatt, hogy menekülési kísérleteket tesznek, Napoleon kíséretét megapasztották. Először másfél hónapig *Fokföldön* volt egy angol erődben; azután Amerikába ment, jelentkezett Bonaparte Józsefnél, a volt spanyol királynál, ki akkor *Bordentown* new-yorki városban lakott, s annak udvarában élt sokáig, míg végre amerikai katona lett. Maig élő fia, *Archambault* Napoleon Bonaparte, gyakran halotta tőle, hogy épen azért ment Amerikába, mert megígérte Napoleonnak, hogy önéletrajzának kéziratát, melyet ruhája alatt, mezeten derekára kötve csempészett ki Szent-Ilonáról, ott átadja Napoleon testvérének, Józsefnek. Úgy látszik mindenből, hogy ezt a kéziratot fordította le *Guire* s ezt szedték ki Pittsburgban. Mielőtt azonban a nyomással elkészültek volna, a nyomda teljesen leégett a kiszedett lapokkal együtt. Egyike a kiadóknak, *Eichbaum* nevezetű, a nála levő nyomtatott példányból újból ki akarta adni ezt a művet, de a terv költség hiányában abban maradt s talán azért is, mert időközben megjelent a fentebb említett francia kiadás.

Eichbaum példánya 1824-ben egy *Nesbit* Franklin nevű pittsburgi régiségkedvelő tulajdonára lett, ki érdekes kuriózumként őrizte, de kiadására nem gondolt. A kézirattal megmaradt családjánál, egy bádog szelenczében olajos papírba burkolva s így eléggé épen. Jelenlegi tulajdonosa gondolt először arra, hogy ezt a dolgot értékesítse.

Walker ezek után azt hiszi, hogy az angol önéletrajz valóban Napoleon eredeti munkájának fordítása. Napoleon valószínűleg három példányban íratta le az eredetit, hogy el ne vesszen. Egyiket Párisba, a másikat Londonba küldte és a harmadikat Amerikába, fivérének. Így érthető meg, hogy 1817-ben mindhárom helyen megjelent ily című munka. Hogy *Archambault* kedvence lehetett Napoleonnak, tanúsítja az is, hogy végredeleiben tízezer frankot hagyományozott neki. Hogy a nyomda elégsége után nem gondoltak többé a kinyomtatásra, érthető abból is, hogy akkor Amerikában még az irodalmi állapotok nagyon kezdetlegesek voltak s a párisi példa elrettentőleg hatott.

A hitelesség mellett szerzőnk szerint fő bizonyíték a mű belső értéke. Tömör, választékos nyelvezete, nagy jártassága a hadi tudományokban, az erős ítélő erő nyomai egyenesen Napoleonná vallanak. Igaz, hogy egy pár hibás adat van az életrajzban, de ez nem esoda, midőn a szerző mindent emlékezetből ír. A pittsburgi példány semmi esetre sem lehetett a párisi mű fordítása, mivel az akkori közlekedés mellett ezt sehogy sem lehetett volna megcsinálni. Ezenkívül minden adat egyezik abban, hogy a pittsburgi könyv kéziratát csakugyan *Archambault* vitte oda és valószínű, hogy Bonaparte József, ki Pittsburghoz közel lakott, rendelte el annak lefordítását és kinyomását.

Nyolezvanegy év telt el a pittsburgi könyv kiszedése óta. Elég hosszú idő arra, hogy ma már bizonyosat sehogy se tudjunk ennek az érdekes könyvnek az eredetéről. De kétségtelen, hogy a mű elég érdekes még akkor is, ha nem maga Napoleon írta.

KOLUMBUS HAMVAINAK HAZASZÁLLÍTÁSA.

A legutóbbi szerencsétlen háború következtében elvesztette Spanyolország Amerikában az utolsó szigeteit is abból a rengeteg gyarmatbirodalomból, melynek megalapítása egykor dicsőségének fénypontja volt. De valamit mégis megmentett egykori kincseiből, egy kegyeletes ereklyét: Kolumbus hamvait. A győző amerikaiak nem elleneztek a nagy fölfedező maradványainak haza szállítását. Ez évi január 19-én megérkezett Sevillába a «*Conde Venadito*» hajón szállított koporsó és Kolumbusra vonatkozó több más emlék. A hatóságok nagy ünnepélyek között fogadták az ereklyét. Maga a régens-királynő is képviselettelte magát Veragua herceggel, Kolumbus egyenes utódlója. Papok és barátok ezrével gyűltek össze a Guadalquivir

folyó partjain s folytonos ének és ima között hosszú menetben vitték be a koporsót a Giralda székesegyházba, hol addig, míg tervezett díszes mauzoleuma elkészült, az oltár mellett temették el. Nehány nappal azelőtt Cadixban a partra szállításkor felbontották az ólomkoporsót, de csak egy pár csontdarabot és hamvat találtak benne.

Amerika fölfedezője tudvalevőleg olasz születésű volt, de senki sem tehet kifogást az ellen, hogy Spanyolország, melynek oly nagy dícsőségét és hatalmat szerzett, nemzeti hőseül tekintse és mint ilyenét tisztelje emlékét. Sajnos, hogy ez a kegyeletes tett többé-kevésbé jámbor önámításnak mondható, mivel az oly nagy pompával haza szállított koporsórol senki sem állíthatja egészen biztosan, hogy az csakugyan Kolumbus földi maradványait tartalmazza.

Kolumbus 1506 május 21-én halt meg Vall-

mauzoleumot emeltek számára. 1877 szeptember 10-ikén, midőn a Santo Domingo székesegyházat újították, egy ólomkoporsót találtak, melynek felirata s több más jel azt gyanították, hogy Kolumbus koporsója s hogy a spanyolok 1795-ben e helyett tévedésből fiának, Kolumbus Diegónak († 1526 február 23) a koporsóját vitték el Kubába. Azóta sokat vitatkoztak e kérdés felett, de eredménytelenül. Az különben igaz, hogy Diego koporsóját is elvitték Haitibe.

Íde vonatkozó képeinken láthatók a Kolumbusnak tartott koporsó alakja, továbbá a nagy fölfedezőnek egy titokzatos kézírata, mely név-aláírásán kívül (Christoforus) állítólag e szavakat tartalmazza: Servate me Christe, Maria, Joseph (öriztek meg engem, Krisztus, Mária, József). Ezt a kéziratot is a santo-domingói sírboltban találták.

A székesegyház.

A földtár és sírbolt.

(A jobbfelől bevilágító napsugár a sírbolt bejáratára esik.)

Kolumbus palotájának romjai.

Kolumbus szelvéje a citadellában. Földtár Kolumbus koporsójának födeléről.

A nyitott koporsó.

KOLUMBUS EMLÉKEI SAN-DOMINGÓBAN.

A sírbolt, melyben Kolumbus állítólagos hamvai őriztettek. Földtár a koporsóban talált ezüst lapon.

EGYVELEG.

* **Havanában** a Morro erőd felé óriási zászlót tűztek ki az amerikaiak, mely ma a legnagyobb zászló a világon. 120 amerikai láb (36 1/2 m.) hosszú és 43 láb (13 1/2 m.) széles. Bostonban külön megrendelésre készítették a szövetet. A zászlón levő csillagok, melyek tudvalevőleg az Unio egyes államait jelképezik, 7—8-sorosan vannak elhelyezve és egyenként 1/5 méter magasak. Az óriási zászló elkészítése mintegy 800 forintba került.

* **Kuba** szigetének neve az ós Indián Kubanánakból alakult, mely azt jelenti, hogy «a hol aranyat lehet találni». Ez a név azonban csak később lett a sziget neve, először Antillának nevezték, aztután egy spanyol hercegnőről Juanának és még egy darabig Ferdinand, San-Jago és Ave Maria nevei is voltak.

* **Az arizonai kővesült fák** legnagyobb része csak 3 fokkal lágyabb, mint a gyémánt; ezért ezeket acéleszközökkel nem lehet feldolgozni.

* **A legrégibb fenmaradt levelet** a British-múzeum őrizi. Ezt egy Panbesa nevű egyiptomi irta Amenemep nevű barátjának 1500 évvel Krisztus születése előtt. II. Ramses fáraó idejében s egészen magándolgokról szól. A levél papyruson van s valóban csodálatos, hogy negydedézer év múlva még eléggé olvasható.

* **Előrelátó völegény.** Egy német matematikai tanár esküvéje előtt azzal a kéréssel fordult menyasszonyához, hogy az esküvő napját halasszák el egy nappal, mivel, ha a kitűzött naphoz ragaszkodnának, az ezüst-menyegző 25 év múlva szombaton esnék, ő pedig semmi körülmények közt sem szeretné elmulasztani rendes szombati kuglizó összejövetelét.

* **A mesterséges jég** nagyon közönséges Kelet-Indiában. Minden nagyobb városban van jéggyár s némelyik oly nagy, hogy naponként 500—1000 tonna jéget is előállíthatnak. Dél-Amerikában és Egyiptomban szintén szaporodik a jéggyárak száma.

* **Az emberi élet tartama** Kelet-Indiában, az első életévet beszámítva, átlag csak 24 év, Európában azonban ugyanazon feltétel mellett már 44 év.

* **Forró vizű tavat** fedeztek fel Idaho államban Hoise City közelében a föld alatt. Mintegy 122 méter mélységben van a föld felszíne alatt s a víz 77 Celsius foknyi meleg.

FAURE FELIX.

1841—1899.

A francia köztársaság elnökének, Faure Felixnek váratlan halála súlyosítja még azt a nehéz politikai helyzetet, melyben a köztársaság küzd most épen. A pártok viszálya, a küzdelem nagy megzavarodása, és a küzdelem, mely a katonai hatalom és a demokrata köztársaság közt oly ellentéteket és szenvedélyes izgalmatok táplál, a köztársaság elveinek és eszméinek biztos, erős fejlődését már régen zavarja, és szinte kihalja az alkalmat egy katonai uralomhoz. A ki ezt megnyeri a maga részére, tábornok, orléans-i vagy Bonaparte herceg, az a francia államformát is megváltoztathatja jó szerencsével, de nagy megrázkódások nélkül semmi esetre sem. A francia alkotmány azonban gondoskodik, hogy ha a köztársaság elnöki széke megüresedett, két nap alatt betöltendő.

Faure 1895 január 17-ike óta ült az elnöki széken. Akkor is forrongó politikából lépett elő az ő alakja, mely pedig meglehetősen szintelen volt. Bámulva látták, hogy ismert politikusokkal szemben, mint Waldeck-Roussen és Brisson, egy jelentéktelen politikai egyéniség nyerte meg az alkotmányozó törvényhozás szavazatának többségét. Sokan annak a zavarnak tulajdonították ezt, melybe Casimir-Perrier lemondása ejtette a köztársaságot, a ki félelmi elnöksége alatt nagynak találta a felelősséget, kevésnek ezzel szemközt a hatalmat és hirtelen határozta el magát a lemondásra. A pártok kevésbé exponált politikust akartak az elnöki székre ültetni, s Faure csakugyan ilyen is volt. Mint a nagyipar egyik képviselője jutott a parlamentbe, majd tengerészeti miniszter lett, de a politikai életben ezzel nagyobb súlyhoz nem jutott. A köztársasági elv eszoritását nem feltették Fauretól, s ő valóban kötelességtudón, bár államférfiúi fényes tulajdonok és nagy tettek nélkül szolgálta hazáját, nyugodt elmével. Népszerűvé tette őt az orosz cári pár látogatása, melyet Faure vissza is adott a cárnak. Sokan szemérem hányták azonban, hogy a fényt és hatalmat megszerette és a köztársasági elnök polgári egyszerűsége helyett ünnepi parádékkal oly szívesen vette körül személyét és az Elysée palotát.

Halálát szélhűdés idézte elő, mely az egészséges, erős embert február 16-ikán este érte. Délután rövid sétát tett kocsin, aztán visszatért az Elyséebe, ebédhez ült. Mikor dolgozó szobájába távozott, 7 óra körül szélhűdés érte. Állapota veszedelmessé vált, s hamar el is terjedt betegségének híre, sőt az elnök ellen elkövetett merénylőkről is beszéltek. Tíz óra körül a köztársaság hatodik elnöke meghalt, s néhány percz alatt egész Páris megtudta a váratlan eseményt.

Faure Felix Párisban 1841 január 30-ikán született. Sokáig mint gazdag hajógyáros élt Havreban, részt vett mint nemzetőr a német háborúban. 1881-ben pedig Gambetta programjához csatlakozván, képviselőnek választották. 1881-ben helyettes-államtitkár lett a közlekedési miniszteriumban, 1885-ben lemondott állásáról. Az 1889 és 1893-iki képviselőválasztásoknál újból képviselőnek választották Havreban; 1893 őszén és 1894 január 11-én

a képviselőház Faure alelnökévé választotta. Ez állásából Dupuy kormányja a tengerészeti miniszterségre hívta meg. A köztársaság elnökévé választották Casimir-Perrier lemondása után, 1895 január 17-én és pedig a második szavazásnál, melynél 429 szavazatot kapott Brisson 360 szavazatával szemben.

Egyszerű polgári család-köréből jutott a legnagyobb polgári méltóságra. Atyja asztalos és butorgyáros volt. Fia is erre készült, s gyermekévei részét a butoripar igazi hazájában, Angliában töltötte műhelyekben és ipariskolákban. Később azonban elment kedve a butorkereskedéstől, és borkereskedő lett. Hogy magát ebben a szakmában kellően kiképezze, Amboiseban beállott timárlegénynek s éppen úgy dolgozott, mint a többi timárlegény. Ugyanekkor megismerkedett az amboisei polgármester hűgával s nőül vette. Faure akkor huszonhárom éves volt. Házassága után Havreba ment s ott tengerentúli terménykivitelit üzletet nyitott. Nemsokára szorgalmas, becsületessége és intelligenciája következtében kiváló helyet foglalt el

A hat elnök közül, kik eddig a francia köztársaság élén állottak, Faure a legnépszerűbb volt. Ezt a népszerűséget nem annyira politikai kiválóságának — mert hisz megválasztásáig alig ismerték — köszönhette, hanem annak a szeretetreméltóságnak, mely egész fellépését jellemezte. Nimbust kölcsönözött neki, hogy ő, mint a szerény butorgyáros fia, monarchikus fényvel vette körül magát és nem mulasztott el egy alkalmat sem, hogy a Franciaországba érkezett fejedelmeket ne üdvözölje és ne úgy lépjen fel, mint velük egyenrangú kormányfő. Ő maga is gazdag ember lévén, mindig kedvelte a fényűzést és mikor elnökké megválasztották, csak folytatta addigi életmódját. Öltözködésben mindig ügyelt a legutóbbi divatra, naponta 3—4-szer változtatta a ruháját, és szenvedélyes vadász volt. Ez a szenvedélye koránkevévé tette, a mi Párisban tudvalevőleg nem szokás. Mielőtt elnökké választották, minden ismerőse kétségbeesésére fogadó órát reggel 6—8-ig tartotta. Mint elnök is rendszerint korán kelt, fürdött, azután szolgálati tisztjével kilovagolt. Kilenc órakor, mikor az elegáns párisi fölkel, visszatért palotájába, ruhát váltott és íróasztalához ült dolgozni. Reggelizni rendszerint menyé és két leánya társaságában szokott. Délután kihallgatásokat adott, meglátogatta a külföldről érkezett előkelő vendégeket, stb. Ebéd után rendszerint színházba ment, vagy valami hivatalos jellegű mulatságra. Bár nagyon vigkedélyű volt, rendszerint csak a komoly irányú színházakat látogatta, mert a köztársasági elnököt már földvarmesteri hivatala sem engedné el valamelyik kisebb párisi színházba.

Az elnöki háztartás költségeit abból az 1,200,000 frankból fedezték, a mit Faure civillista fejében kapott. Ez az összeg elég nagy arra, a mint azt Grévy is megmutatta, hogy abból az elnök megvagyonosodjék. De Faure igazi nagyrúri módon viselkedett mindig, innen van, hogy a civillistát rendszerint utolsó frankig elköltötte.

A legtöbb dolga van az elnöknek és irodájának azoknak a dolgaival, kik segítségért folyamodnak. Ebben a tekintetben Faure alatt mintaszerű rend uralkodott. Minden segítségkérenek folyamodását megvizsgálták és róluk külön jegyzéket vezettek. Egy-egy ilyen jegyzéknyelvben körülbelül 20,000 név van. Faurenak ebben a dolgában segítségére volt neje, ez az egyszerű házas asszony, ki kevesebb időt töltött szobájában, mint férje. Faure házasságából két leány született, az egyik *Berga* ur,

egy vezérkari tiszt felesége, a másik *Lucie*, kinek kedvességéről sokat beszélnek. Lucie, ki most már szintén asszony, volt apjának szemefénye. Lucie már a tengerészeti miniszteriumban atyja meghitt titkára volt és a mikor Faure elnök lett, az Elyséeben is tovább folytatta e mesterességét.

Az utolsó két év alatt egész Franciaország közeletén a Dreyfus-ügy uralkodik. Faure igyekezett távol tartani ettől magát, de azért sok támadásnak volt kitéve, különösen a Dreyfus-pártiak részéről, a kik úgy vélték, hogy Faure is ellenzője a sokat emlegetett pör revíziójának, melynek oly sokáig húzódo tárgyalása miatt a hadsereg és polgári hatalom között valószínű verseny fejlődött ki, s ez ró most nagy feladatokat a leendő elnökre, és ez fogja vezetni a pártokat az új elnök személyének megválasztásában. Szóba jöhet ismét *Abrison*, a ki a Dreyfus-pör megvizsgálását elrendelte, vagy *Dechanel*, a képviselőház elnöke; *Freycinel* is számíthat pártra, de mivel most épen hadügyminiszter, ez az állás az elnök-választásnál a hadsereg egyre öregedő befolyását jelenthetné.

E hó 18-ikán a nemzetgyűlés már összeült Versaillesban, elnökválasztásra.

Párisi fénykép után.

FAURE FELIX.

Marastoni 1867-iki rajza.

GELICH RIKHÁRD.

GELICH RIKHÁRD.

1821—1899.

Gelich Rikhard, volt 48-as honvédőrnagy és ismert hadtudományi író, ki az újabb honvédségben is sok évig szolgált, s tábornoki címmel lépett nyugdíjba, február 4-ikén 78 éves korában Eötvös-utcai lakásán meghalt. Budapesten nagyon sokan ismerték a derek öreg urat, a ki egykor örömet járt társaságokba is, a hol aztán érdekes dolgokat tudott elmondani viszontagságos múltjából. Tíz esztendővel ezelőtt egy berkocsi elütötte és a lába kitört. A vén esonok nem jól forrtak össze s nagyon fájt az öreg úrnak, hogy régi délceleg tartásának vége volt. Azóta kevesebbet is mutatkozott az utczán és örökre letette a katonai uniformist, a melyre mindig oly sokat tartott.

1824-ben született Pozsonyban. Családjá olasz eredetű s grófi címmel bírt, a melyet azonban ő soha sem használt. Atyja előbb az olasz tengerészetnél, később Velenczének Ausztriához csatoltatása után az osztrák hadseregben szolgált s 1848-ban hűnyt el Velenczében, mint ezredes.

Gelich Rikhard első katonai kiképezését Bécs-Ujhelyt nyerte, honnan mint hadnagy a sorsyolgóságok jutott, 1845-ig Magyarország különböző városaiban, utóbb Galicziában állomásozott. 1848 november havában a 27 éves ifjú a magyar honvédségbe lépett, de gyenge testalkata miatt csak a hadügyminisztériumban szolgált s nem a taborban. A kormánynak és az országgyűlésnek Debreczenben átköltözése után már őrnagyi ranggal a hadügyminisztérium elnöki osztályában működött. A szabadságharc után külföldre menekült és Londonban telepedett le. Mint volt osztrák tisztet, 1851-ben távollétében kötél általi halálra ítélték. A krimi háború kitörésekor beállott az angol hadseregbe, hol mint őrnagy szolgált. 1857-ben hazajött s jelentkezett az olumtzi haditörvényszéknél. Ekkor újból halálra ítélték, de kegyelmet kapott.

A magyar királyi honvédségnek 1867-ben történt szervezésekor osztálytanácsos lett a honvédelmi minisztériumban, 1871-ben pedig hadárparancsnok Pozsonyban. Mint címzetes cs. és kir. vezérőrnagy lépett nyugalmába.

Az öreg katona temetésén, mely nagy katonai pompával ment véghez, megjelentek báró Fejérváry honvédelmi miniszter, Lobkovitz herceg hadtestparancsnok, valamint több tábornok és tisztás, továbbá ki volt rendelve a gázszerszertárhoz egy zászlóalj baka, egy század huszár és egy üteg tüzér.

Gelich sokat dolgozott, mint katonai író. Első figyelmeztelt munkája volt 1866-ban egy Kölnben megjelent »Willisen in Schleswig-Holstein« című röpirata, melyben összehasonlításokat tett a magyar szabadságharc és a schleswig-holsteini hadjárat között. Szintén Kölnben jelent meg német nyelven egy nagyobb műve: »Magyarország eleste«, melynek főbb részei: 1. Görgei, 2. Kossuth, 3. Dembinsky,

4. A fegyverletétel, 5. A menekülés, s 6. Az emigráció. Németországban Brüsszelbe, majd onnan Londonba költözött s tagja lett az akkor 400 főnyi emigráció választmányának. Londonból német lapok számára levelezett s 1855-ben kezdé kiadni »The Hungarians of the war of 1848—1849. Biographical and political sketches« (Az 1848—49-iki háború magyar tábornokai, életrajzi és politikai vázlatok), melyből azonban csak négy füzet jelent meg. Magyarországra visszatérvén, azonnal a hírlapirodalom terén kezdett működni és Temesvárt a »Grenzboten« című szabadelvű és elterjedt lapot szerkeszté, melyet azonban gróf Pálffy Mór helytartó rövid úton betiltott; ezután alkotmányos érdekeinket a haza határain kívül megjelenő német lapokban védte, leveleket és vezércikkeket írva azokba, mig itthon több rendbeli hadtudományi czikkével vonta magára a közfigyelmet, s megírta legnagyobb munkáját, mely »Magyarország függetlenségi harca« címmel 3 kötetben jelent meg, s különösen a szabadságharcra vonatkozó adatok bősége által tűnik ki.

REGI TÁNCZOK.

Szépnyáink és szépnyáink, ha egy mai tánczterembe lépnének, fájó szívvel látnák eltűntét sok olyan tánczának, melyeket ők egykor, ifjú korukban, oly nagy kedvvel, oly lelkesedéssel jártak.

Nem találnák nyomát sem a múlt század híres tánczának, az *allemande*-nak, a mely még e század elején általános kedveltségnek örvendett.

Ez a táncz, mint neve is mutatja, német eredetű s a német nép őseredeti tánczából fejlődött. Megvannak benne a német tánczok jellemző tulajdonságai: a lassú, sajátos csúszó lépés, a sajátos ritmus. Alapjában ugyanazokon a quadrillekon alapszik, mint a ma is divatos keringő és a stajerek táncza, a »dändler«.

A németektől hamar eltanulták más népek is. Már Lope de Vega, a híres spanyol költő is leír egyik regényében egy *allemanda* nevű tánczot; de ismerték ezt a kedélyes, lassú tánczot Olaszországban, a szenvedélyes, szilaj tánczok hazájában is. Legrégibb képmása is olasz földön van az *allemande*-nak: Nápolyban, *Giotto*, a nagy florenzi festő egyik mennyezetképén.

Általában azonban csak XIV. Lajos francia király idejében terjedt el s lett legnépszerűbb tánczává a párisi előkelő társaságoknak, a honnan aztán bejárta az egész világot. XIV. Lajos, a ki maga is szenvedélyes tánczos volt s ebbeli művészetére nagyon sokat is tartott, meghalotta, hogy az elszáziaknak — a kiknek tartományát ép akkor hódította el a németektől, — van egy eredeti, szép tánczuk, mely sokban különbözik az akkor divatos mesterkelt francia és féktelen olasz tánczoktól. Különösen kedélyes nyugodtságát dicsérték, a mely azonban mégsem válik unalmassá és vidámsággá, mely nem fájul féktelenséggé. A pompakedvelő király elrendelte, hogy küldjenek egy elszázi párt Versaillesba egyenesen a végre, hogy ott neki a tánczukat bemutassák. Az új tánczot nagy elragadtatással fogadták s egyszerre legnépszerűbb tánczává tették a *roi soleil* fényes vigalmainak.

Eredetileg két-negyed ütemben járták, később azonban három-negyed ütemessé vált. A francia tánczmesterek sok új elemet vegyítettek bele, melyek pompásabbá tették a nélkül, hogy eredeti bajától megfosztották volna. E mellett néhez volt megtanulni, már a csúszó lépés miatt is; de különösen a testtartás, a tánczoló párok fordulatai, kigyózó összekeveredései kivántak nagy ügyességet.

A nagy Napoleon első felesége, Beauharnais Jozefin, híres volt *allemande*-tánczáról. Annymira szerette ezt a tánczot, hogy ha színházba ment, kedvéért a felvonások között is előadták a szinpadon. Hanem az ő csillagával együtt lehanyatlott az *allemande* is. Mióta Napoleon elvált Jozefintól, lassanként elfeledtük. Még Németországban tartotta magát legtovább.

Mielőtt azonban az *allemande* elérte volna dicsősége tetőpontját, két erős ellenféllel kellett megküzdenie: ezek a *gavotte* és a *menuette*.

A *gavotte* a régibb; ennek már akkor hosszú multja volt. A Dauphinéből indult ki, a hol régés-rég óta járta a nép. A XVI. század vége

táján jött általánosan divatba s a hatalmas és ravasz Medici Katalin tette az udvar kedvelt tánczává.

Ugyanez időtáján lett ismeretessé a *menuette*, vagy a hogy régi időben a nevét elmagyarosították: a *mineuet*, *minét*. Ez Poitouból származik, a hol dudaszó mellett járták. A gavotte élénk, friss táncz volt, mig a *menuette* a legbájosabb s legkecsesebb tánczúl ismerték. E két táncz együtt s egyszerre lett uralkodóvá Terpsichore birodalmában és számtalan változata támadt. Rendszer először a friss, de méltóságos gavotte-ot, utána a kecses, elragadó *menuette*t járták. Úgy mondják, legszebb formája volt a *menuette*nek a »*Menuette de la reine*«, melyet *Gardel* akkori híres tánczmester szerzett XVI. Lajosnak — akkor még hercegnek — Mária Antoinette-al való esküvőjére.

A nagy forradalom aztán elsöpörte ezt a két tánczot. Napoleon hiában igyekezett újra divatba hozni; az ő udvarában is, mely nagyobbára a porból fölemelkedett családokból és egyénekből állott, nem tudtak népszerűsége vergődni ezek a nagy ügyességet s nagy szakértelmet kívánó tánczok.

A forradalom táncza a *kontra-táncz*, a melynek utódja a ma is divatos négyes (quadrille). A kontra-táncz angol eredetű. Tulajdonképen *country-dance* (falusi táncz) a neve, ezt francziásították el *contre-danse*-nak. Ez a táncz az alsóbb néposztályoknál már a XVIII. század elején is szokásban volt; Párisban állítólag 1710-ben jelent meg először. XVI. Lajos udvarában már gyakran s kedvvel tánczolták és megtartotta uralmát a szerencsétlen király és neje vérpadra jutása után is.

Eredetileg gyors ütemben, ugráló léptekkel járták, de később, a francia hatás alatt, lassúbb, kecsesebb lett. Legnagyobb változást a quadrille-forma fölvetelével szenvedte. Ezzel olyan gazdagságra tett szert a formáknak, a mely népszerűségét biztosította. Kontra-táncz és quadrille lassanként összeolvadt, egy tánczává lett; egyik fölvette a másik formáit, sőt nevét is.

A *quadrille*-nak sok mindenféle változata járta s járja ma is. Ezek közül egyik legszebb s legismertebb a *Quadrille des Lanciers*, mely állítólag szintén angol eredetű. 1856. óta divatos: különösen Eugénia császárné volt nagy pártfogója. Egy alkalommal, egy udvari ünnepeken, tizenhat igazi lancier (francia ulánus) járta el, a kiket, mivel Párisban akkor nem volt ulánus-ezred, egyenesen e célra rendeltek oda Fontainebleauból. Eredeti neve, vagy *Quadrille à la cour* néven Európaszerte elterjedt s néha még ma is tánczóján, ha másutt nem, legalább a táncziskolákban.

A XVII. századnak még egy híres tánczáról akarunk megemlékezni: a spanyol eredetű *sarabande*-ról. E tánczának ritmusa és lépése egyaránt déli származásra vall. Eredetileg vad, féktelen táncz volt s nagyon magára vonta az erkölcsbírák megbotránkozásait. Azt mondták róla, hogy több kárt okozott az emberiségnek, mint a *fekete halál*. Spanyolországból került Franciaországba, a hol rövid idő alatt kedvelt udvari tánczává lett. Kortársainak, a gavotte-nak és a *menuette*nek hatása alatt sokat vesztett egykori szilajságából, de azért megtartotta friss, mozgalmas jellemét. Még később bizonyos nemesebb méltóságot öltött fel a francia tánczmesterek keze, vagy jobban mondva lába alatt, de épen a méltóságra való törekvés lett aztán veszte.

Leghíresebb és legkitűnőbb tánczójának a híres vezetés Ninon de l'Enclos-t tartották, a ki 1603-ban nyilvánosan is eljárta a sarabande-ot, a párisiak lelkesedése közepett. Komoly méltósággal mozgott a táncz változatos figuráiban, három-negyed ütemben ringatva magát, hajlongva, forogva, kezében a pattogó spanyol *castagnette*-t csattogtatva. Azt mondják, a kik látták, hogy soha ily bájos látványban nem gyönyörködtek.

Ezek a régi szép és művészi tánczok manapság legfőképp, ha a szinpadon, a balettekben élnek föl újra egy-egy estére. Nyilvános mulatságainkon csak a chablon-szerű *tour-tánczok* járnak s azokat se a régi kedvelt tánczóják. A francia forradalommal kezdődik a tánczok hanyatlása és tart azóta folytonosan. Egyes kísérletek a régi tánczok fölélesztésére, vagy újak divatba hozására, nem tudnak azóta állandó sikert aratni.

SZÍNHÁZ.

Tanqueray második felesége, színmű 4 felvonásban. Irta Artur W. Pinero. Angolból fordította Fái J. Béla. Színpadra került a Vígyszínházban február 14-ikén.

Pinero hatásos darabjéért két színházunk versengett. A Nemzeti Színház a színmű Ray Paulájában kereste azt a fényes szerepet, melylyel Márkus Emília még nagyobb diadalt arathat, mint az Echeagaray Matildjával. De a Vígyszínház gyorsabb és éllembesebb volt; közvetlenül a szerzőtől szerezte meg az előadás jogát és megelőzte a Nemzeti Színházat. Csak örülhetünk, hogy ily komoly és nemesen egyszerű darabon annyira kapnak színházaink, mert eddig a könnyedebb műfajoktól várták pénztári sikereiket és annyi sikamlós idegen bohózatot láttak fel a közönségnek, mig az megokolta és egymásután három francia sikamlós darabot bukattott el.

»Tanqueray második felesége« Dumas »Kamélias hölgye«-t juttatta emlékezetbe. De a különbség szembeszökő. Páris legféltetlenebbül mulató világa nem üt el annyira a rideg, merev angol társadalmi életől, mint Dumas hősnője, Gauthier Margit az angol Pinero hősnőjétől, Ray Paulától. Mind a kettő bukott nő, menekülni akar az erkölcsi fertőből. Az igazabban rajzolt a kettő közül Ray Paula. Szeretne mindent fölvetni, a mi belőle megmaradt. Mikor Tanqueray fölajánlja neki kezét, ő maga kész fölírni múltját. Kérdi, hogy mégis méltónak tartja-e magához? És mikor Tanqueray igent mond, bevallja, hogy beléhalt volna, ha visszalöki a bűnbe.

Dumas csak azt a kérdést veti fel a »Kamélias hölgye«-vel, befogadhatja-e a társadalom a tévedt nőt? Pinero az kutatja, vajjon megfizethető-e a bukott nő, ha bűnbánata őszinte és minden erejével vezeklésre törekszik. Mind a két drámaíró elutasítón felel. A lelki küzdelem, melyet Ray Paula végigharcol, minden mozzanatában megrázó.

Tanqueray azért vette őt feleségül, mert első felesége nagyon rideg volt hozzá; azt hitte, hogy Paula szerelme kárpótolhatja az élet elmulasztott örömeit. De haza hozza felnőtt leányát, Ellen, ki édesanyja képmása, és a ki ellenszenvvel utasítja vissza Paulát; mert a mi ez asszonya rápadt múltjából, közönséges világból, a mit őntudatlanul árul el beszédében, szokásaiban, visszariasztja a fiatal leányt, ki a kolostorban szent Ellennek neveztek. Am Paula bármennyit tűr és szenvedni, mindenképp meg akarja nyerni Ellen szeretetét. De nem sikerül; sőt Cortelyonné, ki a zárkózott angol társadalom hölgyeit képviseli és mindaddig kerülte a házat, melynek Paula az úrnője, most megjelenik azért, hogy Ellen elvigye magával, mintha e nőnek közölsége beszennyezné. Paula látja, hogy nem akarnak neki hinni és megbocsátani; férjénél keres oltalmat, de ez Cortelyonnának ad igazat. Ekkor daczából megív egy olyan asszonyt, a kivel azelőtt barátkozott, Lady Oreyedet; hadd figyelmeztesse férjét, minő veszedelembé dönti, mikor gátolja, hogy a tiszta nőkhöz fölemelkedjék. Lady Oreyed azonban undorral tölti el őt, érzé, hogy lehetetlen visszasilyednie, akárhogy bánja annak vele; nem engedi a szíve, mely minden áron meg akar tisztulni. Egyszer már azt hiszi Paula, hogy elérte, a mit óhajtott. Ellen visszatér, mint boldog menyasszony, a boldogságtól föleged szíve és megcsókolja Paulát. Ez a darab nagyhatású jelenete. Paula ujjong örömeiben, szentül hiszi, hogy ez a csók megváltoztatta őt.

Pedig Ellen visszatérése végzetes rota. A leány vőlegénye Paula első udvarlója volt; lehetetlen, hogy ők egy családhoz tartozzanak. Meg akarja gátolni, hogy Hugh Ardale kapitány nőül vegye Ellen, de a szerelmes Ellen tiltakozik; majd megtudja vőlegénye és mostohája régi ismerettségét. Ezért is Paulát vádolja kieméletlenül, szenvedélyesen. Paula érzi, hogy most már minden elvesztett, sehogysem bír múltjával megküzdeni, mely mindig ellene támad és megöli magát.

Pinero darabja modern tragédia, a hatásvadászat régi és új eszközei nélkül. Ha néhol hosszadalmasabb, mint más darabokban megszoktuk, annak bizonyossága, mennyire komolyan beszél hozzánk a költő és mennyire törekszik arra, hogy megértsek.

A darabot a Vígyszínház fényűző pazarossággal és elegáns ízléssel állította ki. Az előadásnak sok jó mellett akadnak fogyatékságai. Fényes és paráditos Oreyede és Deli Emma az ellenszenves Ellen ábrázolásában enyhíthetők volna a rájuk eső részt. Gal Gyula is a bővelkedő férjből eső öreg urat csinált. Kitiűnő volt Hegedűs egy jószívű aglegény szerepében. Lányoz Ilkát (Paula) méltán tapsolták. A szerep ellentétes elemeit szerencsésen forrasztotta össze és nagy része van abban, hogy a Vígyszínház közönségét annyira megragadta Pinero drámája. E fogadtatás reményét nyújt, hogy az egy hűron pendülő bohózatokat némél többször fölvaltják a nemesebb stílus színművek.

Koroda Pál.

ALLEMANDE, A XVIII. SZÁZAD KÖZEPÉN.

REGI KONTRATÁNCZ, A XIX. SZÁZAD KÖZEPÉN.

REGI TÁNCZOK.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Kain halála. Drámai költemény. Irta Lenkei Henrik. Budapest, 1899. Az ó-testamentum e sötét alakja a költők képzeletét, kivált Byron óta, állandóan foglalkoztatja. Az emberi természet dacza, ereje, lázongása ölt testet Kainban. Így fogja fel Lenkei Henrik is. Kain a viharban átkait szórja az égbe, felesége a kegyes Áda könyörögve igyekszik csillapítani s meglágyítani vad szívét. Kain nyugalmra tér s a mezőn Sét jön, Kain öccse. Áda megtudva, hogy saját testvére s Kain gyűlöletének és bosszújának legfőbb tárgya áll előtte, rémülve gondol a találkozásra s Sétet el akarja távolítani. De Sét bízik, hogy szeretetével leggyerzi bátyját, Kaint, ezért nem távozik. Megtörténik a rettegett találkozás, Kain az oltárról lekoppott doronggal agyon akarja ütni Sétet, de e percében nyil járja át Kain szívét, Kain unokájának, Lámeleknek nyila, ki őt vadnak nézve, lelötte. A 2 1/4 éves kis fiúzet a szerző kiadása, ára 1 frt.

Báránnyelők. Irta Kövér Ilma. Hét hosszabb elbeszélés van ezen cím alatt összegyűjtve a kötetben; valamennyi a szerelmet, mint erőt igyekszik rajzolni, még pedig sikerrel, mi közben nem téved az unalmas érzékösség terére. Az érdekes könyv az »Athenaeum Olvasótára« VII-ik évfolyamának 10-ik kötetének jelent meg. Ára csinos vászonkötésben 50 krajczár.

Az »Olcso Könyvtár« új sorozata. A könyv-olvasási kedv növekedtével természetesen együtt jár az olcsó gyűjteményes vállalatok keletkezése is. Az »Olcso Könyvtár« a legregibb ilyen vállalatunk, mely egyesíti magában a hazai és külföldi irodalomnak minden fajta jobb és érdekesebb műveit. Ime, új sorozatában a világirodalom jelesebb elbeszélései közül találkozzunk Eliot-val, a kinek »Bede Adám«-ját (621—630. sz.) Salamon Ferenc fordította le annak idején a Kisfaludy-Társaság számára. Most, hogy a kitűnő regény első magyar fordítása elkelt, ez új kiadással teszik lehetővé olvasását. Egy másik sorozat (647—660. sz.) Thakery »Húság vására«, a nagy angol regényíró legvalóságosabb munkája. Erős szatírája élesen tárja föl az emberi hűségokon épült társadalom ingatag voltát. A színművek is sűrűn szerepelnek az »Olcso Könyvtár«-ban és ezúttal is Berczik Arpádól, »Protekczió«, (638—640. sz.), Björnsterne-től, a norvégok hírneves drámaírójától, »Leonarda« (635—637. sz.), és az angol Bayle-től, »Az csernyő« (631—632. sz.) címmel kapunk drámai műveket. Rousseau »Társadalmi szerződése« (641—643. sz.) amaz eszmék harczát indította meg, melyek a múlt század végén a világot megújították és megfeszítők voltak. Azon nagy férfiak közül, a kik hatása alatt az emberiség boldogítására törekedett, volt a legnagyobb német uralkodó I. Frigyes Vilmos is, a kinek életéről igen találó jellemképet fest egy füzetben (633—634. szám) Ballagi Aladár. Érdekes Radnai Rezső terjedelmes tanulmánya: »Aesthetikai törekvések Magyarországon« (644—646. szám), mely a magyar

irodalomtörténet egy meglehetősen ismeretlen világát deríti föl. Az »Olcso Könyvtár« új sorozatának egy-egy száma 10 kr-ért szerezhető meg.

Francia zászló alatt. Irta Mihályi Imre. Mihályi fiatal hazánkba kalandvágyától ösztönözve, gyalog bejárta Európa nagy részét, míg végre beállott a francia »Idegenek legiója«-ba, hol évekig szolgált, számos hadjáratban vett részt, így többek közt a saharai néptörzsek; a dahomeiek, tonkingiak, formóziaiak, tuaregek ellen, stb. s mindezen élményeket megkapó közvetlenséggel írja le úgy, hogy könyve egyike a mostanában megjelent e nemű legérdekesebb olvasmányoknak. A terjedelmes mű 4 2 forint, s megrendelhető a szerzőnél Veszprém-Vasaron.

»A mi szívünk«, regény, írta Guy de Maupassant, fordította Zempléni P. Gyula. Megjelent az »Athenaeum Olvasótárában.« A jeles francia író egyik olyan műve, mely hozzá járult hírnevéhez. Lélektani igazságot fest, de bölcselkedés nélkül; a jelenségek mutatja, de az okok fejtegetésétől tartózkodik. Egy férfi szívének történetét mondja el, egy szenvedélyes szívét, mely szív azonban hasonló másik szívet hiába keres. A kit szeret, de nem érti meg, az is mesterileg rajzolt szíve a legtöbb nőnek, ki a maga köznapú megszokottságában mindig látunk. A regény ára 50 kr.

Évkönyv. Az izraelita magyar irodalmi társulat az idén is adott ki *Évkönyvet*, versekkel, prózai dolgozatokkal, szépirodalmi és tudományos olvasmányokkal. Blau Lajos a királynérol ír cikket; Balassa József a magyar zsidóság néprajzi fölvetéleit sürgeti s erre azt indítványozza, hogy kérdő íveket küldjenek szét az adatok összegyűjtésére. Rosenberg Sándor aradi rabbi elmefuttatást ír a monotheizmusról a darwinizmus szempontjából, a darwinizmus ellen. Mandl Kazinczy viszonyát fejt ki a zsidósághoz, Frisch Armin kimutatja, hogy az egyházi politikai törvények semmiféle káros hatással nem voltak a hitéletre. A versek közt olvasható Lenkei Henrik drámai költeménye »Kain halála«, melyet a Kisfaludy-Társaság ülésén hatással mutatnak be. Az évkönyv ára 2 frt.

Az 1848—49-iki magyar szabadságharc és a zsidók, írta dr. Bernstein Béla szombathelyi rabbi. Kiadja az izr. magyar irodalmi társulat a pártoló tagok számára. A magyar szabadságharcához sok eleven és tanulságos adatot szolgáltat a könyv, melyhez Jókai Mór írt előszót, megemlékezővén abban a magyar zsidóság hazafias magatartásáról, melyről a könyv adatai is szólnak. Dr. Bernstein nyolcz fejezetben foglalkozik a magyar zsidóság akkori jogi és társadalmi helyzetével, küzdelmeivel, az előítéletekkel, a melyekkel a zsidóság küzdött, hogy a magyar hadseregben köteleességét teljesíthesse. Schwab Lóv pesti forrási fölívása után a zsidóság sűrűn állt a nemzetiségi és honvédség zászlai alá. Érdekes része a könyvnek az is, mely Haynau bosszúállásáról szól a magyar zsidóság ellen, a kiket súlyosan megszarcolt hazafias magatartásuk miatt. A könyv utolsó fejezete az emigrációban résztvevő zsidókról szól s ezek közt Helfy (Heller) Ignác, Horn Eléről és másokról, a kik később is szerepet vittek a közpályán.

HOLLANDI SARABANDE, A XVIII. SZÁZAD ELEJÉN.

MENUETT, A XVIII. SZÁZADBAN.

RÉGI TÁNCZOK.

Előfizetési fölhívás. Idősb Ábrányi Kornél *«Képek a múlt és jelenből»* cizem kötetbe gyűjti történeti, művészeti és társadalmi czikkeit s a munkára, mely április elején jelenik meg, előfizetést hirdet. Előfizetési ára 2 frt, bolti ára 3 frt lesz. Megrendelhető a szerzőnél (IV. Irányi-utca 22.).

Kis Emberek című alatt **Zempléni Árpád** egy kötet novellára hirdet előfizetést. A nyolcz-tíz ívre tervezett kötet ára, mint Zempléni könyveivel rendezésen, 1 korona, mely szerző nevére Valter Ernő nyomdájába (VIII. Práter-utca 44. szám alá) küldendő husvétig. Ajánljuk olvasóinknak a jővenű fiatal költő újabb kötetét.

Változás egy politikai napilapnál. Az *«Egyetértés»* című függetlenségi párti politikai napilaptól február 15-ikén **Csövolszky Lajos** képviselő, az eddigi felelős szerkesztő megvált, s a szerkesztő **Dienes Márton** lett, a lapnak utóbbi időben helyettes szerkesztője. Az *«Egyetértés»*-t, mely most 33-dik évfolyamát éli, Csávolszky alapította, szerkesztette, s nagy elterjedésre emelte.

Új eredeti dráma. A Magyar Színház igazgatósága *A feleség* című eredeti drámát fogadott el, melynek szerzője **Bartha Miklós** képviselő, a jeles toll publicista.

Kisfaludy-Színház. Az ó-budai Kisfaludy-Színházban folyó hó 8-án eredeti vígjáték került színre, melynek címe: *«A nagyapai házbán»* — s szerzője: **Torkos Béla**, Torkos László költőnk fia. A darab egy vidéki kisvárosban játszik, hol Tisztes Gergely tanár úr és hitvese nemes, tiszta egyszerűségben nevelik unokájukat, a gazdag Emmát, kit gyámja, Vadkertti ügyvéd, s ennek neje, minden áron rokonuk, egy fővárosi ficsúr számára szeretnének feleségül. A nagyszülők egy fiatal helyettes tanárnak szánták unokájukat, ez azonban egy a fővárosból most haza került orvost szeret, ki derék ifjú, de kissé szenvedélyes, elkapatot, s mikor fogadásból megcsókolja a leányt, ennek tiszta lelke fellázad, s ellöki magát az ifjút, kinek vezeklése, s a hozományhajhászok felsülése képezi a darab második felét. A végén persze boldog pár lesz a doktorból és Emmából, — összekekerül a helyettes tanár is szíve választottjával, a doktor katonás huncokkájával, s megnyugosznak az unokájukat a szívtelen számítóktól féltő nagyszülők is. Különös érdeme a darabnak, hogy a tiszta érzések költői hangja csendül meg benne. A fiatal szerző jó megfigyelő: alakjait az életből ellesett vonásokkal rajzolja, köztük a nagyapa alakját nagyon sikerülten. Az előadásnak kissé gyorsabb tempóban kellett volna mennie, de a sikerben így is van részük a színészeknek is. **Kovács Sándor** az öreg nagyapó szerepében figyelemre méltó tehetségnek adta jeleit, jól eltalálva a szerep csendes humorát és érzékeny hangjait. **Gyurmann Alice** az unoka szerepében ismét bebizonyította, hogy intelligens színésznő. Jó volt **Sarkady, Latabár, Kresz Irma**, és a többiek is megállták helyüket. A közönség egészen megtöltötte a kis színházat, s felvonások után zajos tapsok közt hívta a szereplőket és a szerzőt. De elég taps hallatszott nyílt színen is.

Markó-kiállítás. A Nemzeti Szalon nagyrészt kiállítását nyitott meg e hó 16-án. A kitünő magyar tájképfestőnek, az Olaszországban élt **Markó Károly-**

nak és fiainak (András, Károly, Ferencz) festményeiből, rajzaiból mutat be egy gyűjteményt. Az idősb **Markó Károly**, ki 1793-ban Lőcsén született, Pesten szerzett mérnöki diplomát, s aztán Olaszországban lett kora egyik legnagyobb tájfestője, a magyar festészetnek nemcsak egyik első, de kitünő művésze, s nagy hatással volt a magyar tájképfestészetre. Egész iskolája keletkezett Magyarországon. **Ligeti Antal** tőle tanult Florenczben. **Telepy Károly**, **Mészöly Géza**, a napokban elhunyt **Molnár József**, **Brodsky** képviselték az ő felfogását, s kezdő festőink folyvást sokat tanulnak a művészeten azonban levő gazdag **Markó-gyűjteményből**, mely tökéletesen megismertette e nagy festőnek üde szellemével és klasszikus felfogásával, és kezdő idejéből is a szárnyat emelgető kísérleteknek oly tanulságos tárháza. Családjával Florenczben telepedett le, a hol fia is festők lettek, az összeköttetést föl is tartották hazájokkal. Atyjokat utólrani a művészetben azonban nem bírták, de mindannyi működése hozzá tartozik a magyar festészet történetéhez, s a Nemzeti Szalon kiállítását minden műszerrel érdeklődéssel nézi. A kiállítás 70 darabból áll. Olajfestmény, vízfestmény, tempera és rajz.

A nagy **Markó** művei már régen magánosok és intézetek tulajdonába kerültek, de a Szalon kiállítására is jutott körülbelül 20 darab kép, egy pár a kisebb remekek közül. A kiállítás nagyobb részét fainak műve tölti be, kik apjuk nyomdokain haladtak, s kik közül **Ferencz** föl is van egy-két darab. **Markó András** és ifj. **Markó Károly** közül az előbbi a kiválóbb művész, ki tisztán rajzolt s kivált állatképekben nyilvánul művésze. A kiállítás március 5-ikéig lesz nyitva. A művek, rajzok mind eladók és pedig nagyon mérsékelt áron.

Már e hó 14-ikén délután **Wlassics Gyula** dr. közoktatásiügyi miniszter is megtekintette **Kadosa Lippich** Elek osztálytanácsos kíséretében a kiállítást. A miniszternek igen megtetszett a gyűjtemény. Különösen **Markó András** rajzai költötték le figyelmét, melyekből a maga részére egy becses számrzót vásárolt meg. Az állam részére a kiállításból három festményt, két rajzot, egy gouache-képet és vázlatot vásárolt. A miniszter egyúttal a **szegedi** kiállításra beküldött festményeket, rajzokat is megtekintette és a sikert biztosító eredményt örvendtes tudomásul vette. Kifejezte óhaját, hogy a vidéki kiállítások is mindig művészi színvonalon álljanak, mert csak így lehet a közönséget művelésileg nevelni és művésziárra ösztönözni. A miniszter meglepte a műtárgyak olcsósága, mert 20—25 forintért szép eredeti rajzokat lehet venni, mi által a színyomatok minden esetre leszorulanak.

Új zenemű. A szabadságharc 50-dik évfordulója alkalmából **Markó Miklós**, a cigányzenészek albuma szerkesztője, egy feledésre merült 1848-iki harci nótát kutatótt föl, melyet **Borzó Miska** 1848-iki görögvármegyei tábori karmester **Losoncz** városának az oroszok által történt elpusztítása napján a harcmezőn szerzett. A magyaros zamat, dallamosan kesergő nótát, mely ez alkalommal először kerül hangjegyekben nyilvánosságra, **Ker-**

ner kassai és **Langer** budapesti karmesterek alkalmazták zongorára, hegedűre cigányosan **Lanka Kamillo** cigány-karmester írta át. A szépen kiállított zenemű *«Losoncz végromlása»* cím alatt **Rózsavölgyi** és társánál jelent meg. Ára 2 korona.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémia február 14-iki ülését **Szily Kálmán** elnöke alatt tartotta.

Ónodi Adolf dr. egyetemi tanár *«Az emberi hangképződés középpontja»* című előadásában kimutatta, hogy a hangképzésnek még egy középpontja van az agyvelő alatt, a nyúlt velőben. Az állatok, ha agyvelőjüket eltávolítják, hangot tudnak adni. Ellenben, ha az elődó által megjelölt második hangképző területet éri sértés, az állat lélekben képtelen, de hangot adni nem tud. Ezután **Fabinyi Rudolf** új festőanyagokról értekezett, **Kövesligethy Radó** bemutatta *«Matematikai és csillagászati földrajz»* című kézikönyvét, **Plósz Pál** egyetemi tanár folytatta január 16-iki előterjesztését és ismertette **Doctor Károly** dr. és **Pozsonyi Jenő** dr. közreműködésével végzett élettani kísérleti vizsgálatokat. Végül **Lóczy Lajos** bemutatta **Sobányi Gyula** jelentését hidrográfiai tanulmányútjáról és **Krenner József** ismertette **Zimányi Károlynak** a dognáskai aragonitról szóló értekezését.

A Petőfi-társaság február 12-iki ülésén **Bodnár Zsigmond** *«Mi a romantizmus»* cizem értekezett; a terjedelmes dolgozatnak azonban csak egy részét mutatta be, hogy az iles többi tárgyának is jusson idő. **Makai Emil**, a társaság legújabb megválasztott tagja székfoglalóul olvasta fel költeményét, melynek címe *«Az én koszorúm»*. A költői lélek küzdelméről szól benne, s arról, hogy a költő az első sikert soha sem felejtheti el. Ezután dr. **Erődi Béla** érdekes emlékeztetést meg Vacluseről, arról a kis provencai városkáról, melyben **Petrarca** húsz esztendeig élt **Cassabole Fülöp** nevű francia főúr házában. Itt írta meg a nagy olasz poeta **Canzoniere** című könyvét. Ugyanitt élt **Kisfaludy Sándor** is és itt írta **Lujzájának** legszebb szonettjeit. E fölolvadás után **Luby Sándor** *«Vihar-madár»* című költeményét olvasta fel **Ábrányi Emil**. Ezt követte **Gyarmathy Zsigáné** *«Egy kis játék»* című elbeszélése, melyet **Prém József** adott elő. A tetszéssel fogadott fölolvadások után **Bartók Lajos** elnök kegyelmes szavakban jelentette be **Silberstein-Otós** Adolf halálát. Ezután bejelentette, hogy **Petőfi Sándor** halálának 50-dik évfordulója alkalmából a társaság képviselteti magát **Kolozsvárt** a márczius 15-iki emlékünnepen.

A történelmi társulat február 16-ikán tartotta közgyűlését **Teleki Géza** gróf elnök megnyitott beszédekben; kizárólag azzal a nagy vesztésgéll foglalkozott, a mely a társulatot **Szilágyi Sándornak**, sok éven át buzgó főtájkárának, elhunytával érte. **Szilágyi Sándor** irányában egyébként egy rendkívül közgyűlésen fogja a társulat kegyeletét leróni. Ugyancsak **Szilágyi Sándor** halálával kezdte évi jelentését **Nagy Gyula** titkár. Beszámol ezután a jelentés a múlt év folyamán tartott előadásokról, s a többi jelentősebb mozzanatokról.

GAVOTTE, A XIX. SZÁZAD ELEJÉN.

QUADRILLE DES LANCIEBS, A XIX. SZÁZAD ELEJÉN.

RÉGI TÁNCZOK.

A jelentősnek, valamint a költségvetésnek tudomásul vétele után **Géresi Kálmán** mondott emlékbeszédet **Véghely Dezsőről**, a társulatnak tavaly elhunyt jeles tagjáról, a ki egyúttal alapítója is volt a társulatnak. A kögyülés végén kiegészítették a választmányt; a választmány 57 tagja közül ugyanis szabályszerűleg a három év előtt 1896-ban választottak helyett új tagokat kellett választani; legtöbbnyire az eddigieket választották meg, csak az elhunytak helyébe jöttek új tagok; megválasztottak: dr. **Ballagi Aladár**, dr. **Borovszky Samu**, **Bunyitay Vince**, **Csánki Dezső**, **Dedek Cr. Lajos**, dr. **Fejérpataky László**, dr. **Fraknoi Vilmos**, **Géresi Kálmán**, dr. **Hajnik Imre**, **Lehotzky Tivadár**, dr. **Márki Sándor**, báró **Radványky Béla**, dr. **Schönherr Gyula**, **Tagányi Károly**, **Zimmermann Ferencz**, **Zsilinszky Mihály**, **Lánczy Gyula**, **Angyal Dávid**, **Dézi Lajos**, **Kollányi Ferencz** és **Karácsonyi János**.

MI UJSÁG?

Az özvegy trónörökös **Míramarban**. Több mint két hónapja, hogy **Stefania** özvegy trónörökös és leánya: **Erzsébet** főhercegnő a csodás szépségű **Míramar-kastélyban** időznek. A főhercegnő odaérkezéseivel ismét élet költözött a már szinte tíz év óta lakatlanul állt kastélyba, mely valaha, még a mexikói expedíció előtt oly vidám napokat látott. Az özvegy trónörökös és leánya egészen a legutóbbi két hétig naponta tettek kirándulást a tengeren, a mióta azonban hűvösebbre fordult az idő, a főhercegnők nem mozdulnak ki a kastélyból. **Stefania** főhercegnő a rossz időjárást arra használja fel, hogy komoly tanulmányokat folyt, de különösen festészettel foglalkozik sokat. **Kayser** Ebba bécsi festőné az oktatója, a ki naponta több órán át együtt dolgozik a főhercegnővel.

A hercegeprimás titkárjának kintüntetése. A **Benczéz** rend e hó 15-diki konventjén — mint **Pannonhalmáról** jelentik — **Fehér Ipoly** főpápai bejelentette, hogy a pápa dr. **Kohl Medárd** hercegeprimási titkár pápai praelatúsát és apostoli protonotáriussá nevezte ki. **Kohl Medárd** kintüntetését a rend konventje örömmel vette tudomásul.

Új miniszteri osztálytanácsosok és titkárok. A király a kereskedelemügyi miniszter előterjesztésére **Augustin Jenő** miniszteri titkár osztálytanácsosa nevezte ki, **Pap Árpád** és **Vértesy Kálmán** miniszteri titkároknak az osztálytanácsos címet és jellegét díjmentesen adományozta; dr. legifjabb **Szász Károly** és dr. **Gopcsa László** miniszteri segédtitkároknak pedig a miniszteri titkár címet és jellegét adományozta.

A váci püspök betegsége. Vácz jótékony püspöke, **Schusztér** Konstantin már régen súlyos beteg. A tüdőgyulladásból kigyógyult ugyan az agg egyháznagy, de véglegyengülés lepte meg. **Jámbor** megadással várja sorsát. Halála esetére összes szolgálóiról

gondoskodott kisebb-nagyobb pénzüsszegekkel. Az orvosok véleménye szerint, közvetlen veszély nem fenyegeti a püspököt. Rokonai Budapestről naponként meglátogatják.

Munkácsy Mihály magyarországi gondnok. Munkácsy Mihály súlyos betegsége miatt képtelen lévén saját vagyoni ügyeinek vezetésére, — nevének kérelmére a párisi bíróság a művészi magyarországi vagyoni ügyeinek rendezésére **Zsilinszky Mihály** közoktatásügyi államtitkár nevezte ki gondnokul. Sajnos, hogy erre az intézkedésre nagy szükség van, mert a nagy művész még az *«Ecco homo»* című képért sem kapta meg szerződés szerű tiszteletdíját.

Magyarország a párisi világkiállításon. A jövő évi párisi világkiállítás foglalkoztatja most nálunk is az iparos, kereskedelmi és művészi világ egy jó részét. A magyar történelmi bizottság legutolsó ülésén elhatározta, hogy **Ó Felsőge** elé küldöttsegileg járul oly czéllal, hogy az uralkodó-család tulajdonában levő magyar műemlékek érdekesebbjeit a kiállítás részére átengedni kegyeskedjék.

Lukács Béla kormánybiztos ismertette azután a bizottsággal a külön magyar pavillon létesítésével összefüggő kérdéseket és bemutatásra kerültek a pavillonnak **Bálint** és **Jámbor** műépítészek által elkészített terveit, melyeket a párisi igazgatóság is már változatlanul elfogadott. **Szalay Imre** nemzeti muzeumi igazgató, mint a történelmi kiállítás végrehajtó-bizottságának egyik elnöke, tájékoztatta a bizottságot a pavillon belső díszítésére felhasználandó motívumokról. Érdekes képet nyújtott **Herman Ottó** az ősfoglalkozások kiállításáról; az összegyűjtött tárgyakat legközelebb közszemlére fogja bocsátani. Végül érdekesen fejtegette **Thalóczy Lajosnak** azon tervét, hogy legeredetibb intézményünk, a magyar huszárság története és hatása az európai könnyű lovasság fejlődésére, illetve a külföldi huszárságok alakulására miként volna bemutatatható és felhatalmazást nyert a bizottságtól ezen anyag fel dolgozására. — A kiállításon bemutatják a budapesti és a jelentősebb vidéki színházakat is. A fényképek mellett feltüntetik a játékréndet, a költségeket, s felsorolják a színművészetnek a magyar közművelődésre oly nagy hatásáról szóló adatokat. — *A festőművészek és szobrászok* is készülnek. De keveslik, hogy csak száz folyó méter helyet kaptak, a melyen a legjobb esetben 70—80 régi és ugyanannyi újabb kép helyezendő el, a mi nem elég, hogy a magyar művészetet méltó módon bemutassa. **Wlassics Gyula** közoktatásügyi miniszter nygban buzdíja a művészeket, s megígérte, hogy a kiállítandó művek közül száz ezer forint erejéig vásárolni fog a szépművészeti muzeum számára.

A tiz szobor. A király ajándékozta tiz szobor közül már hétnek a tervén dolgozók a művészek. A miniszterelnök most az utolsó három szobor dolgában is döntött. **Verbóczy István** szobrárt **Donáth Gyula**, **Hunyady János**é **Rausch Béla**, **Pázmány Péter**é pedig **Tóth István** fogja készíteni. Ezt a három szobrot az ó-budai főtéren, az **Albrecht-uton** és a **Bakács-téren** fogják fölállítani. A szobro-

kat 1902-ig el kell készíteni, akkor adják át mind a tiz szobrot a fővárosnak.

Történelmi képek és emlékek kiállítása. **Ernst Lajos**, az ismert műgyűjtő, a kinek az ország bármely gyűjteményével vetélkedő nagyrésztű gyűjteményét lapunk ismertette, a fővároshoz kérvényt intézett, a melyben a városligetben lévő régi műcsarnok épületének megvételére, esetleg berbe vételére tesz ajánlatot. **Ernst Lajos** az épületben, a mely nézete szerint a fővárosi muzeum czéljaira nem alkalmas, állandó történelmi képkiallítás óhaját berendezni.

Házasság. **Gajári Ödön** képviselőnek, a *«Nemzet»* szerkesztőjének és nevének, született **Ábrahámfy Kornéliának** leányát, **Stefania** kisasszonyt hó 22-én vezeti oltárhoz a budapesti Deák-téri evangélikus templomban báró **Born Frigyes**, krajnai nagybirtokos.

A budapesti újságírók egyesületének Mikszáth Kálmán volt elnöke, mióta az egyesület megalakult. Most azonban lemondott. A lemondó levélben azt írja, hogy az *«Országos Hirlap»* megszüntetéséből — mert minden haláleset sok zajjal és szemrehányással jár, — több támadásnak volt kitéve és az országgyűlésen is interpelláltak. Bár e támadások igaztalanok — írja **Mikszáth** — még sem akarja, hogy e személyi kellemetlenségből az egyesület valamely látszat hátránya érhesse. A egyesület választmánya sajnálatlalt vette tudomásul **Mikszáth** lemondását, s jegyzőkönyvében is elismerését fejezte ki a lemondó elnöknek az egyesület ügyeiben kifejtett nagy érdemü buzgólkodásáért.

Az újságíró-bál meghívója. A Budapesti újságírók márczius 5-iki báljára most küldik szét a meghívókat. A meghívó — **Rippel-Rónay** Józsefnek, a modern festő-gárda egyik ismert művésznének, a mindinkább tért hódító *«dekadens»* művészeti irány külföldön is nagyon rémtatott képviselőjének, alkotása, — valóságos reform a meghívók chablonja után. Az előjelek után biztosra lehet venni, hogy az újságírók bálja az idén is egyik legpompásabb multság lesz. Meghívókra már sok előjegyzés történt és a rendező-bizottság ezuttal is felkéri azokat, a kik meghívóra igényt tartanak, sziveskedjenek e kívánságukat a Budapesti újságírók egyesületénél (IV. Károly-kört 4. szám) minel előbb bejelenteni.

Bartalus István hagyatéka. **Bartalus** István, az elhunyt jeles zeneszerző és tanár, vagyonának nagy részét a budai pedagógiumra hagyta. Különösen nagybecsű és hagyatékban a könyvtár, mely mintegy kétezer kötetnyi zeneirodalmi műből áll. Igen sok unikum is van köze. A tanítóképző tanári kara elhatározta, hogy a boldogult arczképét lefesteti és az intézet dísztermében helyezi el.

Magyar általános takarékpénztár-részvénrtársaság. A folyó hó 13-án tartott igazgatósági ülésben a mérleg megállapítottán, 154,262 12 tiszta nye-

reségét mutatott. Az igazgatóság a közgyűlésnek javasolni fogja, hogy a tartálékot 100,000 frtna egészítsék ki, olyképen, hogy az alapszabályszerinti 7256 frt 15 kron kívül még további 7839 frt 90 krral, tehát összesen 15,096 frt 05 krral javadalmaztassák, a forgalomban levő 6000 darab 250 forintos részvény elvételére — úgy mint tavaly — 18 forint (7 2/3%) a még forgalomban levő 1000 darab alapítói részvény szelvényei pedig 1 frt 40 krral váltassanak be és a fennmaradó 18,105 frt a folyó év javára elővezetessék.

HALÁLOZÁSOK.

HORVÁTH DÖME, a budapesti kir. tábla nyug. tanácselnöke meghalt február 14 én Kecskeméten, 82 éves korában, a hol az utóbbi években visszavonultan élt. Mielőtt a bírói pályára lépett, az országgyűlésen öt ízben képviselte Kecskemét városának alsó körletét. Tagja volt Kecskemét törvényhatósági bizottságának, valamint 28 éven át elnöke a Kecskeméti és vidéki gazdasági egyesületnek, a melynek megalapítója. Erdemei elismerésül Ó Felsége a Szent-István-rend kiskeresztjével tüntette ki. Szeretettel foglalkozott az irodalommal, sok adatot gyűjtött Katona József életére, a «Bánk bán» leghitelesebb szövegkiadását is ő rendezte rajtól alá a költő életrajzával. Az elhunytat kiterjedt rokonság gyászolja. Horváth Béla kir. ítélőtáblai bíró pedig édes apját siratja benne.

Jánosvolgyi MÜNICH ADOLF, nyug. bányagazgató, Szepesmegye és Igó város bizottsági tagja, folyó hó 15-én meghalt 78 éves korában Igón. Az elhunytban Münich Aurél országgyűlési képviselő atyját gyászolja. Felső-Magyarország bányászata sokat köszönhet Münich Adolf szakavatottágának. Nemcsak a Szepességben, hanem Gömör, Liptó, Abauj és Zemplén megyékből is számos bányatársulat bízta meg bányáinak igazgatásával. 1868-ban igazgatója lett a «Maria Stollen» nevű kobald-nikkel-bányának, mely állásában 24 évig a legjobb eredménnyel működött. Elénk tevékenységét fejtett ki a kohászat terén is. 1860-ban a felső-magyarországi bányapolgárság bizalmi férhúvá, majd 1871-ben a társaság elnökévé választotta. 1888-ban negyven évi bányagazgatói szolgálata után történt nyugdíjaztatásakor ezen társulat alelnöke lett. A salgótarjáni közszénelépet nagy- részt ő kutatta föl. A kohászat és bányászat terén irodalmilag is működött, megírván a felsőmagyarországi bányapolgárság történetét. Az igói ág. gimnázium főfelügyelőjének körűl 25 éven át, mint iskolafelügyelő, majd utóbb mint az igói ev. egyház felügyelője kiváló érdemeket szerzett. Erdemei elismerésül a király a «Jánosvolgyi» előnév adományozása mellett nemességgel tüntette ki.

BONAPARTE KÁROLY herceg Rómában meghalt. Az elhunyt herceg, a ki nyolczvan esztendődtől, a Bonaparték római ágának utolsó férfinaként maradt. Két leányt hagyott hátra: Mária-t, a ki Gotti Enrico gyalogsági hadnagy neje, és Eugeniát, a kit De la Moscoue herceg vett feleségül.

Vizeki TALLIÁN EDE, prépost-kanonok e hó 15-én 84 éves korában meghalt Zágrábban, hol már az utolsó főpap volt abból az időből, mikor a zágrábi püspökséget magyar egyházmegyének tekintették, mely az esztergomi érsekség fenhatósága alatt áll. Mikor az abszolút korszakban a zágrábi püspökségre érsekségre emelték, Esztergom ez ellen tiltakozott, de hasztalan. Vizeki Tallián Ede mindamellett, hogy a zágrábi érsekség így külön metropolióvá tétetett, megmaradt jó magyarnak haláláig. Társai mind előbb kidőttek mellőle, többek közt Mihalovits, a volt érsek is, a kinek halála után a Tallián érseki jelöltsége is néhány napig szó tárgya volt.

Elhunytak még a közéletben napokban: SCHMIDT KÁLMÁN, premontrai kanonok, volt 48-as honvéd, sokáig tanár a rend gimnáziumában, 72 éves korában Jászón. — CSERHALMY JÓZSEF, kegyesrendi házfőnök, a debreczeni római kath. gimnázium igazgatója, a történeti és régészeti társaság tagja, 52 éves korában, Debreczenben. — PUCHOVSKY ISTVÁN, vág-királyfalvi plébános, 45 éves korában, Pozsonyban. — CZAPARY JÁNOS, kis-székelvi plébános, 39 éves korában. — KISS LÁSZLÓ, Jász-Nagykun-Szolnokmegye nyug. árvaszéki elnöke, Szolnok város tanácsosa, 62 éves, Szolnokon. — VÉGH ADORJÁN, komárommegyei földbírtokos, ki, mint régész a tudományos világ előtt is az avatott szakférfit hírében állott, s becses gyűjteményekkel is bírt, Nemes-Ócsán. Kiterjedt rokonság gyászolja, közte a Thaly, Szalacsy és Ráth családok. — PELSŐCI HÁJOS GUSZTÁV, negyvennyolcos honvédtusárhadnagy Apatin-

ban, 70 éves korában. Guyon Rikárd parancsörtszítje volt mindaddig, míg Guyon Komárom várparancsnoka lett. Jelen volt Branyiszko bevételénél. A szabadságharc után ő is az Új-épületbe került, már el itéltek, de Haynau az utolsó órában megkegyelmezett neki.

ÓZV. SZILÁGYI VIRGILNÉ, született Kovács Fanni, a hatvanas és hetvenes években szerepet vitt képviselő özevgye, Szilágyi Emil miniszteri osztálytanácsos és Szilágyi Lajos, az operaszínház műszaki tanácsosának édes anyja, 71 éves korában, Budapesten. — ÖZVEGY GUTHY ORSZÁGH LAJOSNÉ, született Olasz Petronella, 73 éves, Budapesten. Holttestét Nagy-Váradra szállították. — ÖZVEGY MÁRKUS- és batizfalvi MÁRIÁSSY ADÁMNÉ, született lublóvári Raisz Nepomucena, 88 éves korában, Lócsán.

Szerkesztői mondanivalók.

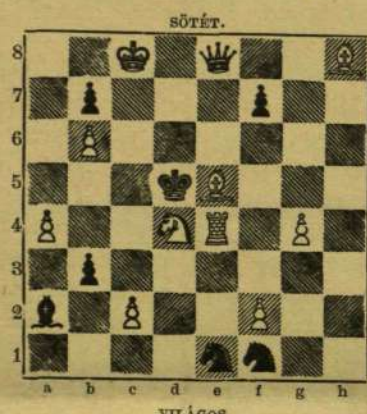
Dió, mogyoró. E czím alatt néhány apró rajucaok-féle foglalták, a melyek élénk tollal vannak megírva, de a magva valamennyinek érdeketlenek.

Utazás a pokolba. Elbeszélés. Voltakép élettörténetnek egy pár mozzanatát írja le a szerző, a nélkül azonban, hogy kerék egészszé tudná alakítani s olyan formában előállítani, a melyet az a műfaj megkívánna. S ha végig futja az olvasó, azt kérdezi: mit is akart hát az író tulajdonképen elbeszélni? Erdeme azonban a dolgozatnak, hogy stílusa természetes, könnyed és eléggé magyaros.

SAKKJÁTÉK.

2101. számú feladvány. Vetésnik J.-től.

(I. díjt nyert feladvány.)

Világos indul s a harmadik lépésre matot mond.

A 2086. sz. feladvány megfejtése Clark W. A.-tól.

Világos. Sötét. Világos. a. Sötét. 1. Va4-a3 ... Ke5-f4 (a) 1. ... F t. sz. (b) 2. Bb6-d4 ... t. sz. 2. ... Va3-c5 ... f. sz. 3. F v. H mat.

b. 1. ... Fb6-a7 (c) 1. ... H t. sz. 2. Bb6-d4 stb. 2. ... He3-g4 ... stb.

Helyesen fejtették meg: Budapesten: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Berhidán: Scheiber Adolf. — A pesti sakk-kör.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 4-dik számában közölt képtalány megfejtése: A kölcsönös becsülés a legjobb háziarató.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós.

Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9.

Gummiárúk, betegápolási cikkek sérültök (övszerk F. Berger) párisi gyártóitól legelőnyösebben beszerezhetők Polgár Sándor egyetemi kötszerezésnél, Bpest, Erzsébet-körút 50. 6734

A Vasárnapi Ujság teljes 4. évfolyama (1854-1898) eladó: az első 36 évfolyam kötve, a többi kötetlen. Egy-egy évfolyam ára 3 frt. Czím a kiadóhivatalban megtehető.

Mint kiváló gyógyvizet és óvszert rheuma, köszvény és hurutos betegségeknel, valamint hólyag- és vesébántalmaknál, orvosi tekintélyek a Salvator-Lithionforrást ajánlják.

Vérszegények és lábbadozók vassal legyenek

Serravallo Chinabert 1/2 liter ára 1 frt 20 kr. 1/2 liter ára 2 frt 20 kr.

Készítő Serravallo gyógyszerész Triestben. Pompás ízű, a miért a gyermekek is igen szívesen isszák. Sokszor kitüntették. Minden gyógyszerárban kapni.

Legtökéletesebb arcztisztító és szépítő szer:

Akácia arcz-eréme 1 frt.

Akácia szappan 50 kr.

Évtizedek óta nagy sikerrel használtatik csúsz és köszvény ellen a

REPARATOR

A Szt.-Rókus kórházban 136 eset közül 129 esetben teljes gyógyulást idézett elő. Nagy üveg 1 frt, kis üveg 50 kr.

Köhögés és rekedtség ellen

páratlan szer a rendkívül kellemes ízű és teljesen ártalmatlan szerekből, n. m. hársfavirág, hársfamész és ezukorból készült Hársfamész-czukorkák, melyeknek doboza 25 kr.

Ezen szerek utánzatok ellen törvényesen védve vannak.

Főraktár: KRIEGER GYÖRGY

Korona-gyógyszertára, Budapest, VIII., Kalvin-tér.

Kaphatók a gyógyszerárakban.

A ki (eszkör-göröcsök és más ideges állapotokban) szenved, kérjen arról szóló füzeteket. Kiváratra legyen és bérmentve megtehető a Schwann-Apotheké, Frankfurt a. M.

Hirdetések felvételnek a kiadó-hivatalban, Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

50 év óta

közkezeltségnek örvendőnek köhögés, rekedtség, torok és légzési szervek működési zavaráinak a kiti-mőnek bizonyult

EGGER-féle MELLPASZTILLÁK

(1 doboz 50 kr. és 1 frt. Próbadozós 25 kr.) Bőrmentéses 20 kr. — A gyomor rendellenes működésénél radikálisan hatásos bizonyult

EGGER szódapaszttillái

(1 doboz 30 kr.) Bőrmentéses 20 kr. Mindkét szer kapható minden gyógyszerárban. — Fő- és szétküldési raktár Magyarországon. Nádor gyógyss. Budapest, Váci-körút 17.

fekete, fehér és színes 45 krtól 14 frt 65 krajczárig méterenként — sima, csikos, kockázott, mintázott és damaszt stb. (mintegy 240 különböző fajta és 2000 különböző szín és árnyalatban stb). Ruhák s blousokra a gyárból! Privát fogyasztóknak postabér, vámmentesen és házhoz szállítva. Minták postafordultával.

Magyar levelezés. — Svájcba kétszáz levelelvéllyel ragasztandó.

HENNEBERG G. selyemgyárai, Zürichben (cs. és kir. udvari szállító).

Homoki szőlőtelepítőknél igen fontos.

A cég 17 év óta áll fenn s most már az országban kívül is elterjedt a híre, amelyben ma már sok nemes és vadoncsesmettel szállít Ausztria, valamint Szerbia, Bulgária, Románia és Németország részére. Nemesfa-állományai körül 500,000 db; vadoncsesmettel 4500-5000 rendelésnek küld szállítványokat. A gyümölcsfa-iskola részben homoki szőlőtelepítőknél kincses háza

lajon létesült és így az főként a homoki szőlőtelepítőknél kincses háza azért, mert mint tudva van, a homoktalajból kikerült fa a homokföldben épen úgy, mint az agyagos, köves talajban, nemkülönben a lapos és magas (hegyes) fekvésnél mindig biztosabban ered meg és fejlődik, mint az, mely agyagos iszaplerakódás vagy túlságosan kővetített talajban állították elő. A gyümölcsfa-iskola boldogult Berencs Mikló mezei-iskolájának hírneve telepről való. Ugy magasderék, valamint törpe csemeték megrendelhetők körte, alma, szilva, ősi barack, kajszin-barack, cseresznye, meggy, laponya, birs, dió és eperbű. Az 1-2-3-4 éves, gazdag gyökere, fajhiteles, igen szép csemeték darabja azok erőssége szerint 15 krtól 40 krtig. A 4-5 éves igen erős koronás sorfák darabja 45-50 krtig. Nagyban vételelt az árak külön megállapodás tárgyát képezik. Fentit gyümölcsfa-iskolák táblatérítés folytan 1-2-3-4 éves selejzett minőségű csemeték is kaphatók, erősség szerint 2-5-7-10-15 krtig, melyek gazdag gyökereztől fogva főként nagyban telepi elcséhek előcségek folytan igen ajánlatosak. Fenti minőségű csemeték vadoncsesmettel is bármely számban és erősségek megrendelhetők a fentit ezégnél. A gazdag gyökereztől vadoncsesmettel 100-éves erőssége szerint 5 frt 85 krtól 19 frtig terjed. Nagyobb vételnél 5-10-15% engedély. — Level-czím:

UNGHVARY LÁSZLO gyümölcsfa-iskolája, Czepléden.

!! Tetsék drágyséket kérni !! 7879

A budapesti asztalos-ipartestület védnöksége alatt álló

BUTORCSARNOK

VIII., József-körút és Bérkocsis-utca szegletén levő Sváb-féle házban

nagy mintaraktárt és vállalati irodát nyitott, hol készleten tart, dus választékban, kiváló minőségű butoroktat,

ebédlő-, háló-, uriszoba és szalon berendezésekből.

Ezzel mód van adva a n. é. közönségnek közvetlen a készítő asztalos mesterektől jó butorokat jutatónak saját venni, esetleg megrendelni. Továbbá megtekintésre ajánlja a testületnek kézett házában levő állandó kiállítását is.

A már 40 év óta dicsőretreméltólag ismert, a m. kir. egészségügyi hatóság által jónak talált és engedélyezett

dr. SPITZER-féle

arcztisztító kenőcs

dr. SPITZER-féle

bőrszépítő szappan

Egy nagy tégely arczkenőcs 80 kr., kisebb 50 kr., szappan 50 kr. Utánzásoktól óvakodjunk! Csak Krajcsovic által Vukovaron készített kenőcs valódi. Minden tégelyen Krajcsovic, a készítő arczképe látható.

Budapest, Király-utca 12. sz. Török J. gyógyszerár.

Szépség és egészség.

Korunk főnyalvája az idegesség

és vértelenség, melyből szuntalan kör származik. Ez ellen pedig legbiztosabban hat a Serail arczkenőcsbű,

vassal chinabor 1 üveg 1 frt 20 kr., 5 üveg franko küldve 6 frt.

Sherryvel van kezeztve és minden haonover készítmények között a legtöbb chinabert és vassal tartalmazza.

ROZSNYAY MÁTYÁS gyógyszerész Aradon.

Kapható Budapesten: Török József gyógyszer. úrnál és minden magyarors. gyógyszerárban.

CHOCOLAT MENIER

A világ legnagyobb gyára. 50,000 kilo. Kapható minden fűszer-csemege-kereskedésben és cukrászdában. 7867

Általános elgyengülésnél, az alhasi szervek rendellenes működésénél, mell és gyomor-fájdalmaknál, nemkülönben az üdülők legjobb és legizletesebb erősítőszereit képezi a

HOFF JÁNOS FÉLE MALÁTA KIVONAT EGÉSZSÉGI-ITAL

Egy palack ára 75 kr., 5 palack bérmentve 3 frt 75 kr. Kapható az összes gyógyszerárakban, drogna, csemege- és fűszerkereskedésekben. Magyarországi kizárólagos főraktár:

TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerár, Király-utca 12. sz.

Advertisement for Kwizda Ferencz János, featuring Restitutionsfluid, Korneburgi marha-táppor, and Szab. szárszalagvédő gummiból. Includes images of a horse and a person.

Advertisement for FELTÜNŐ, featuring a hand holding a small object and text describing its benefits.

Advertisement for Pserhofer J., Singerstrasse 15. sz. Béc. vértisztító labdacscsai, featuring text about the product's benefits and contact information.

„A világ legjobb sámfája“
FÖLDVÁRY IMRE
 férfi divat és fehérmű raktárában.
 Budapest, IV., Koronaherzeg-utca 11. sz. és VIII., Kerepesi-út 9. 7767
 Férfi ingek, Jäger-árak, vadász és sport-czikkék dús választékban kaphatók.
 Kesttyúk és Nyakkendők.

Palais hajifjító
 használatával a megcsúszott haj eredeti színét nyeri vissza. A fejbőrt nem festi, a ruháknak nem károsítja, többi előnye, hogy a hajszálakat erősíti és hogy teljesen ártalmatlan. Egy üveg ára 1 frt.
 Főraktár Budapest: **Petri Ottó** gyógyszerárúháza, I., Attila-körút 47. Kapható: **Váci-körút 66. sz., Nádor-utca 3. és Király-utca 36. szám** alatti gyógyszerárúházaiban is. 8045

MINDENÜTT KAPHATÓ
RÉTHY FÉLE
PEMETEFÜZÜKORKA
 LEGJOBB rekedtség köhögés és hurutellen.
 1 doboz ára 30 kr., 5 doboz ára 1 frt 50 kr.
 Székhely: **RÉTHY BÉLA** gyógyszerárúháza Békés-Csabán.

MATTONI-FÉLE
GISSHÜBLER
 legújabb égyenes **SAVANYU-KÚT**

Budapesti Takarékpénztár és Országos Zalogkölcsön Részvénytársaság
 Befizetett részvénytőke: **10.000.000 korona.**
 Központi irodája és váltóközlő: **Budapest, VI. kerület, Andrásy-ut 5. szám.**
 Fiók: **IV., Koronaherzeg-utca 11. szám.** Zalogkölcsön: **IV., Károly-körút 18. VII., Király-utca 57. VIII., József-körút 2. IV., Zselár-utca, a főpályán szemben.** Eltérő betéteket takarékpénztári könyvekkel és pénztárjegyekkel ellátva 4%-os kamattal, valamint folyószámlán (chequesimlén) — (100-on betétmentés az indokolt értelem.)
 Megbízásból teljesít mindenféle értékpapírok vételét és eladását a legelőnyösebb feltételek mellett. 7884

OSAN Legjobb a szájnak és fogaknak.
RÓZSATEJ
Enningene
ANTON J. CZERNY, Bécs, XVIII., Carl Ludwig Strasse 4.
 Budapesti Főraktár: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerárúháza, I., Attila-körút 47. szám. Zálogkölcsön: **IV., Károly-körút 18. VII., Király-utca 57. VIII., József-körút 2. IV., Zselár-utca, a főpályán szemben.** Eltérő betéteket takarékpénztári könyvekkel és pénztárjegyekkel ellátva 4%-os kamattal, valamint folyószámlán (chequesimlén) — (100-on betétmentés az indokolt értelem.)
 Megbízásból teljesít mindenféle értékpapírok vételét és eladását a legelőnyösebb feltételek mellett. 7884

500 koronát fizetnek annak, ki a **KOTHE-féle fogviz** használatát után, üvege 35 kr., valaha még fogfájást kap, vagy a kinek szája kellemetlen szaga. **Kothe-féle fogszéplő**, egy kitérő fogtisztító szer, a fogakat hófehérré teszi, dobozonként 30 kr.
 Budapesti főraktár: gyógyszerárúháza a nádorhoz **Dr. Egger L. és J. VI., Váci-körút 17.**
J. G. Kothe utóda, **Gritters H. Berlin.**

Legjobb és leghíresebb pipere hölgypor: a **La VELOUTINE** 6959
 Különleges Rizpor BISMUTTAL VEGYITVE **CH. FAY, ILLATSZERÉSZ.**
 PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

CACAO
SUCHARD

Zenés Levelezőlapok.
 A legszebb magyar népdalok teljes zongora-átírata énekhanggal: levelezőlapokon. Legkedvesebb meglepetés zenekedvelő hölgyeknek. 10 drb 55 kr., 20 drb 1 forint. 8936
Gerő Imre könyvkiadó-nál, Budapest, Erzsébet-körút 52. szám.
SZAZZ művészi kivitelű képes levelező-lap a világ minden vidékéről 3 frt. 8026
 10 db minta-küldemény 40 kr.
Faludi Zsigmondnál Bpest, Erzsébet-körút 28

SABATINI
 Arzen-féle svédjei beretvak kiserálható pengékkel, fölülmutatlatlan jószágok, finomságuk és megbízhatóságuknál fogva világ-hírték. Teljes jótállás mellett kapható a gyáronál és egész Auszria-Magyarország jobb üzleteiben. — Tessenék a védjegyre figyelni. **A. ARZENI, Jongne (Lausanne).** 7702

SIEMENS és HALSKE
 Budapest, VIII. kerület, Kerepesi-ut 21. szám.
 Készít:
 villamos világítási és erőátviteli központi telepeket és berendezéseket városok, bányák, gyárosok és magánosok részére.
 Elektrolytikus berendezéseket. Villamos vasutakat. Bánya-vasutakat. Egyenáramu-, forgó áramu- és váltakozó áramu generátorokat és motorokat, vezetékszerkezeteket, kábeleket, ivó- és izzó-lámpákat.
 Távíró- és távbeszélő-készülékeket. — MÉRŐ-készülékeket. Vasúti váltó-biztosító berendezéseket. Jelző-berendezéseket. MÉRŐ-készülékeket. Vezeték-berendezéseket központi telepekhez való bekapcsolásra.
 Világító testeket. 8015 Világító testeket.

Menyasszonyi selymekelmék
 fehér, fekete és színesek, a jó viselhetőségért jótálló-levéllé. Közvetlen elárúsítás igazi gyári árakon magánosok részére portó- és vámmentesen a házhoz szállítva. Ezer meg ezer előismerő irat. Melyik színből óhajt Ön mintát?
GRIEDER ADOLF ÉS TSA
 királyi szállítók selymekelme-gyárak szövetsége Zürich. 7782

A női szépség
 emelőre, túlköltésére és fiatalosságra legkiválóbb, teljesen ártalmatlan, vegyítési és zsírmennyiségét 7502
Margit Crème
 Rövid idő alatt szünteti a szél, máj-foltot, pattanást, bőrtörést (mitesszer) és minden más bőrbaját. Kisimítja a ráncokat és himlőhelyeket. Még koros egyéneknek is ideális arczaját készíti. Ára 50 kr., nagy 1 forint.
Margit hölgypor 60 kr., 3 színben. **Margit szappan** 35 kr. **Margit fogpép** (Zahnpaste) 50 kr.
 Készítő **FÖLDES** gyógyszerárúháza, Aradon Deák Ferenc-utca 11. sz.
 Főraktár: **Török József** gyógyszerárúháza, Budapest, Király-utca 12.

EPILEPSZIA.
 (Nyavalyatörés, nehézkór.)
 Biztos gyógyszer az „Antiepileptique de Liège” által az idegrendszernek minden neméből, kivált pedig a napjainkig gyógyhatásnak tartott epilepsziából. A rojratól bő felvilágosítást és a gyógyulási esetek nagy számát igazoló bizonyítványokat tartalmaz. Ezt mindenki ingyen megkaphatja, ki bérmentesen leveletben kéri. Címzettendő:
M. FANYAU gyógyszerárúháza **LILLE (Nord)** 7786
 vagy **Török József** gyógyszerárúháza Budapest, Király-utca 12.

1898. Szolnokon és Eperjesen ismét I. díjak, aranyérmek!!
KÜHNE E.
 Magyarország legrégebbi gazdasági gépgyára **MOSONBAN (1856.)**
 ajánlja a bekövetkező tavaszi időnyre: Sack rendszerű acél, egyes, kettős és hármast, Laacke-féle szántóföld és rétbromát, eredeti „Hungária Drill” hegyes vidékre „Mosoni Drill” kis gazdáknak „Jubileum Drill” sorrelőgépeit leszállított áron.
 Magtárszelelők, rosták, kankalyozók folyton készletben.
 Uj! **KAYSER-féle Uj!** centrifugális gabona-osztályozó csak **KÜHNE E.-nél.**
 Behán uj „Diadal” rostája. Uj árjegyzék (1899.) kívánatra bérmentve. 8069
 Főraktár: Budapest, Váci-körút 57/a

9. SZÁM. 1899. BUDAPEST, FEBRUÁR 26. 46. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** és 1 egész évre 12 frt. **POLITIKAI UJDONSÁGOK** együtt 1 félévre — 6 • Csupán a **VASÁRNAPI UJSÁG** 1 egész évre 8 frt. félévre — 4 • Csupán a **POLITIKAI UJDONSÁGOK** 1 egész évre 5.— félévre — 2.50 Külföldi előfizetésekre a postaiag meghatározott vitélődíj is csatolandó.

SZÉLL KÁLMÁN.
 AZON FÉRFIAK KÖZT, a kiknek az 1867-ki újjalakulás óta közéletünkben vezető szerep jutott, egyike a legkiválóbbaknak **Szél Kálmán**, kit a király bizalma a napokban a leendő magyar kormány fejévé jelölt ki. **Szél Kálmán** 1843 június 8-án született a vasmegyei Gasztonyban, a megye és az ország életében előkelő szerepet vivő családból. Tehát jelenleg, — bár immár harmincz évnél hosszabb politikai pályára tekinthet vissza, — a férfikornak nevezetes alkotásokra leghivatottabb szakában áll. Politikai pályafutásának, melynek most delelő-pontjához közeledik, kezdete összeesik a magyar államélet azon nagy hagyományával, melyek Deák Ferencz nevéhez fűződnek. A kiváló ész- és jellembeli tehetségekkel megáldott, alapos készültégű, alig 24 éves férfi, midőn 1867-ben a szent-gothárdi választókerület bizalmából a törvényhozó testület tagjai közé lépett, Deák Ferencz legbizalmasabb környezetéhez tartozott s e nagy ember mellett nyerte meg azt az irányt, melyhez azóta mindig hű maradt s mely őt ma a király és nemzet bizalmára egyiránt méltó, a válságos politikai helyzet kibonyolítására legalkalmasabb férfunak tünteti föl.

Benczúr Gyula festménye után fényképezte Kurzweil Frigyes. **SZÉLL KÁLMÁN.**

Azok a kapesok, melyek a fiatal kezdő politikust a haza bölcséhez fűtők, s melyeket még szorosabbá tett az a körülmény, hogy **Szél Kálmán** Deáknak gyámleányát, a nagy költő **Vörösmarty Mihálynak** leányát, **Ilonát** vette feleségül, — kétségkívül hozzájárult ahhoz, hogy politikai pályája oly szerencsés irányt vett s hogy oly gyorsan haladt végig a kezdetnek ama lépcsőfokain, melyek már néhány év múlva a legtekintélyesebb hatáskör magaslataira vezettek. Eredményes működésének, munkássága meglepő sikereinek valódi alapja azonban első sorban az ő szívós, soha nem lankadó munkáereje s a legnehezebb helyzetekben is a próbát kiálló világos, erős, nyugodt itélőképessége volt.

Szél Kálmán az államéletnek legrealisabb, legnehezebb s abban az időben nálunk még kevésbé művelt ágazatát, a pénzügyeket választotta tevékenysége teréül. Mint a pénzügyi bizottságnak éveken át előadója, ott állott a meginduló magyar államháztartás első kezdeténél s alaposan megismerkedett az azóta hatalmas fává növekedett magyar állami pénzügy